

༡༡། །རྒྱ་གར་ཉི་མུ་ལ་ཡའི་སྣོངས་གྱི་དགོན་སྡེ་ཁག་ཏུ་དཔལ་རྣམ་ལ་རྒྱུ་ལྡུང་སློལ་རྒྱུ་གྱི་
སློབ་ཚན་རྩོམ་ཉི་དང་ནང་དོན་རིག་པ་རྒྱ་གར་གྱི་ཡངས་སློབ་གྲྭ་ནས་ངོས་ལེན་གནང་བའི་
སློབ་ཚན་གཏན་འབེབས་ཟིན་ཟིན་བཞུགས་སོ།།

**The Academic Syllabus of the Buddhist Education in the
Indian Himalayan Region according to
The Nalanda Tradition**

རྒྱ་གར་ཉི་མུ་ལ་ཡའི་རྣམ་ལ་རྒྱུ་ལྡུང་སློལ་རྒྱུ་ལྡུང་ཚོགས།

**Indian Himalayan Council of Nalanda Buddhist Tradition
(Indian National Buddhist Sangha Council)**

राष्ट्रीय मुक्त विद्यालयी शिक्षा संस्थान
National Institute of Open Schooling

ཀྲི་གར་གྱི་ཡངས་སྐོབ་གྱི་སྐོབ་ཚན་འདེམས་སྤྲོད་སྐོར་གྱི་ལམ་སྟོན་དེའ།

རྒྱ་གར་རྟེན་ལུ་ཡོད་ཀྱི་ལྷན་ཚུལ་གྱི་ཕྱོགས་སྐོར་གྱི་འདེམ་སྐོར་ལྟར་འཇུག་པུ།

A Guide Book for the Selecting Syllabus of NIOS

Designed and Printed by:

Indian Himalayan Council of Nalanda Buddhist Tradition

དེ་བཞིན་དམིགས་ལྷལ་གཙོ་བོ་ནི་སྐོབ་མ་རྣམས་ལ་
 སྐོབ་ཚན་འདེམས་བར་དཀའ་ཁག་མི་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་
 འོ་ན་ཡིན་པ་ལས། ཚོང་དང་ཁེ་གཉེར་གྱི་ཆེད་དུ་མིན་པ་
 དགོངས་འཇགས་འཚུལ།

The main purpose of this book is only
 to make it easier for students to choose
 subjects. Please note that this is not for
 commercial purposes.

སྒོམ་དུ་སྐྱོང་བ།

༡༡། །དེ་ཡང་རྒྱལ་བ་གོང་མ་རྣམས་དང་དྲང་སྲོང་ཆེན་པོ་མང་པོས་ཞབས་ཀྱིས་བཅགས་ཤིང་གྲུབ་ཐོབ་རྣམས་ཀྱིས་
 གྱེན་ཀྱིས་བརྒྱབས་པའི་རྒྱ་གར་ཉི་མུ་ལ་ཡའི་ཞེས་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་མང་ཡུལ་ལ་དྲགས། དཔལ་དར་སྤང་རྒྱན་དང་།
 ཉུང་ཉི། སྤྱི་ཉི། གར་ལྷ། ལུ་བྱ། ལྷོ་ལོ། འབྲས་ལོ་སྤོངས། རྗེ་རྗེ་སྤིང་། བཀའ་སྒོན་སྤྱང་། བརྒྱལ་དང་། ལྷུང་ཁར་བཅས་
 ཀྱི་ཡུལ་གྱུ་ཁག་ཏུ་གནའ་སྤ་ལོ་ནས་བརླང་ནང་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་ཡུལ་སྲོལ་གོམས་གཤིས་སོགས་ཡོད་པ་སྤྱིས་ཀྱང་
 བསྟོན་དུ་མེད། འོན་ཀྱང་ཡུལ་དུས་ཀྱི་དབང་གིས་རང་རེའི་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་དག་ལ་བདག་གཉེར་དང་དོ་སྤངས་ཉུང་དུ་
 འགོ་བས། ལ་དྲགས་ནས་ལོན་བར་ཉི་མུ་ལ་ཡའི་མངའ་སྡེ་ཀུན་དོག་ཅ་གཅིག་སྤིལ་ཐོག་སྤྱིར་ཆོས་དང་རིག་གཞུང་། རྗེ་
 བཀའ་ཏུ་སྤྱང་དང་ཡི་གེ་དེ་དག་མི་ཉམས་གོང་འཕེལ། ཉམས་པ་སོར་ཚུད་དང་། སྤྱང་སྤོབ་ཀྱི་ཆེད་དུ་རྒྱ་གར་ཉི་མུ་ལ་ཡ་
 དཔལ་རྒྱ་ལ་རྒྱའི་ནང་པའི་སྲོལ་རྒྱན་ལྷན་ཆོགས་"ཞེས་དཀའ་བ་བརྒྱ་སྤྱུ་མས་རྒྱ་གར་ཅ་ཁིམས་ནང་སྤྱང་སྤོབ་ལོ་
 ༡༠༡༠ལོར་དེབ་སྤྱེལ་བྱས་ཏེ། གང་ཅིའི་འཕྱད་ནས་ཞབས་འདེགས་རྒྱབས་ཆེན་ལུས་དང་ལུ་སྤྱས་སུ་མཆིས། དེའི་ནང་
 བས་ལོ་རྒྱས་རང་བཞིན་ལྷན་པའི་རང་རེའི་རྩོལ་ལོ་འཛམ་གླིང་གོ་ལ་གང་སར་སྤྱན་པའི་བ་དན་དཀར་པོ་རྣམ་པར་གཡོ་
 ཞིང་། སྤོན་པ་སངས་རྒྱས་བཅོམ་ལྷན་འདས་ཀྱིས་གསུང་"བཀའ་འགྱུར་"ཞེས་མདོ་དང་སྤྱགས་ཀྱི་གསུང་རབ་པོད་བརྒྱ་
 ལྷག་ཅམ་དང་། སྤོབ་དཔོན་སྤྱུ་སྤྱུ་སོགས་དཔལ་རྒྱ་ལ་རྒྱ་དང་། བི་ག་མ་ཤིས། ཉལྷི་ཤིས། ལོ་དན་ཉ་སྤུ་རིའི་མཁས་
 དབང་རྣམས་ཀྱི་གསུང་"བསྟན་འགྱུར་"ཞེས་སྤོན་པའི་གསུང་མདོ་སྤྱགས་ཀྱི་དགོངས་འགྲུལ་བསྟན་བཅོས་པོད་ཉི་བརྒྱ་
 ལྷག་ཅམ་ལེགས་སྤྱར་ནས་རྩོལ་ལོ་བསྤྱར་ཡོད་པ་དང་། སྤོན་དག་མཁའ་ཀླུ་སྤྱི་དུས་ཀྱིས་མཛད་པའི་སྤོན་ཀྱི་པོ་ཉ་དང་
 གཞོན་ལུ་འགྱུར་བ། སྤོབ་དཔོན་རིན་ཆེན་འགྱུར་གནས་ཞི་བས་མཛད་པའི་སྤོབ་སྤོར་རིན་ཆེན་འགྱུར་གནས། སྤོབ་དཔོན་
 དམྱེས་མཛད་པའི་སྤོན་དག་མེ་ལོང་མ་དང་། སྤོབ་དཔོན་འཆི་མེད་སེལ་མཛད་པའི་མདོན་བརྗོད་འཆི་མེད་མཛོད་དང་།
 རྒྱ་ལ་ཀྱའི་རྒྱལ་པོའི་ལུགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་དང་། སྤོན་གྲགས་ཆེ་བའི་སྤོན་དངགས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་རྒྱ་ལུ་བཅས་
 སྤྱད་ཡིག་འདིའི་ཐོག་བསྤྱར་ནས་ད་བར་ཉམས་མེད་དུ་མཆིས་སོ།།

དེར་མ་ཟད་ཉི་མུ་ལ་ཡའི་དགོན་སྡེ་ཁག་ཏུ་སྲོལ་རྒྱན་ཀྱི་ལམ་ལུགས་བཞིན་སྤོབ་སྤོར་ལ་བཅོན་བཞིན་པ་ཡིན་པར་
 དེད་དུས་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་དང་མ་སྤྱན་པར་བྱུག་འབྲེར་སོགས་མེད་སྤྱབས་དེ་དག་གཞུང་གིས་རོས་ལེན་དང་། སྤྱ་བཅུན་

རྣམས་གྱི་མ་འོངས་པའི་མདུན་ལམ་གང་ལེགས་ཡོང་ཆེད་ཁུངས་བཅུན་ཞིང་ཡིད་ཆེས་པར་བྱ་བའི་སྐད་དུ་སློབ་ཚན་
གཏན་འབེབས་བྱས་ཡོད་ལགས།

སློབ་སྦྱོང་གྲེང་ཡུན་ནི་ལོ་བཅུ་བདུན་ཉེ།

- ༡ ་། གཞི་རིམ་འཛིན་སྐབས་འོ་ནས་བརྒྱད་པ་བར། ། ། རོ་བརྒྱད ་།
- ༢ ་། དབུ་མ་འོག་མ་ལོ་རིམ་གཉིས། ་། ། རོ་གཉིས ་།
- ༣ ་། དབུ་མ་གོང་མ་ལོ་རིམ་གཉིས། ་། ། རོ་གཉིས ་།
- ༤ ་། བསྟན་བཅོས་ལོ་རིམ་གསུམ་དང། ་། ། རོ་གསུམ ་།
- ༥ ་། སློབ་དཔོན་ནམ་ཞུ་རྒྱུ་ལོ་རིམ་གཉིས་བཅས་ཡོད། ་། ། རོ་གཉིས ་།

སློབ་ཚན་རྣམས་ནི་གདན་ས་དང་། བཤད་སྐབས་གི་མཁས་དབང་རྣམས་དང་། ་། ་། ཆེས་མཐོའི་གཙུག་ལག་སློབ་
གཉེར་ཁང་གི་མཁས་དབང་རྣམས་ཀྱིས་གཏན་འབེབས་གནང་བའི་ལུང་སྟེ་སྟོན་གསུམ་གྱི་དགོངས་འགྲེལ་བསྟན་བཅོས་
རྒྱ་གཞུང་དང་། ལུན་མོང་རིག་གནས་ལ་སུམ་ཉགས་དག་གསུམ་དང་། ལྷན་དངགས། རྒྱལ་རབས་ཚོས་འབྱུང་། ཚན་
རིག་ཨང་ཅིས། ཉི་མེད། དབྱིན་ཇི་དང་། སྤྱི་ཚོགས་རིག་གནས་བཅས་ཡོད།།

བཀའ་ཤིས་པར་གྱུར་ཅིག

FOREWORD

The Himalayan States of Ladakh, Paldar Pange, Garja, Nyungti (Kullu), Spiti, Khunu (Kinnaur), Arunachal Pradesh, Sikkim, Darjeeling, Kalimpong, North Bengal and Uttarakhand are the most sacred places blessed by the presence of galaxies of Bodhisattvas, Hermit-Saints and Great Yogis from the time immemorial and there is no doubt that it has its distinct religion, history, culture and belief. But, with the passage of the time, place and environment, today the younger generations have started giving lesser interest to preserve and conserve all our precious religion, history and culture. Thus, feeling the need for developing the cultural heritage and tradition, the entire Himalayan states of India right from Ladakh to Arunachal Pradesh came forward in order to consolidate to develop, preserve, protect and to restore the Religion, History and Culture and Language and its Literature in particular by forming “Himalayan Council of Nalanda Buddhist Tradition (IHCNBT)” registered under the Societies Registration Act, 1860 in the year 2020 with immense hardship and tirelessly effort. Currently, this council is doing its best to fulfill all the aspirations and prayers of the Himalayan people respectively.

The famous Bhoti Language and Literature is the only one such, which in over a time have contributed greatly towards preserving all the Buddha’s teaching (Tib. - Kagyur: Translated words of Buddha) which contains more than one hundred volumes of Sutras and Tantras and its lucid commentaries’ (Tib. Tengyur: Translated treatises) which contains more than two hundred volumes that were composed by Masters like Acharya Nagarjuna and so forth from Nalanda, Vikramalashila, Takshashila and Odantapuri Universities. Likewise, the Mahakavi Kālidāsa’s – Meghadūta (Cloud Messenger), Acharya Ratnasambhava Shanti’s – Chand Rattana Kar (Mine of Jewels), Mahakavi Dhandi’s – Kavyadarsha (Mirror of Poetry) Acharya Amar Singh’s – Avidhan Amarkosha (Treasury of Deathlessness), Chanakya’s – Niti Shastra (The Science of Politics & Political Ethics) and the most popular and timeless Indian epic Ramayana were all translated and is available in Himalayan Bhoti language. Moreover, the monastic education of the Himalayan states has been doing their best to uphold such precious gems through studying, practicing and realizing. However, till date there is no uniform Buddhist Education Curriculum recognized by the Government Education Board due to which the Buddhist Education in the monasteries for

monks and their certificates are not valid for further studies. Therefore, it is very important to develop an education curriculum for Buddhist studies in monasteries to prosper for our monk's community/Sangha and considering their important need, the IHCNBT have taken up the task of preparing proper Buddhist Education Curriculum with modern education. The expert committee on preparation of education syllabus have prepared the course consisting of:

1. Class I to VIII (8 Years; equivalent to 1 – 8),
2. Purva Madhyama (2 Years; equivalent to IX & X),
3. Uttar Madhyama (2 Years; equivalent to XI & XII),
4. Shastrī (3 Years; equivalent to Graduations),
5. Acharya (2 Years; equivalent to Masters).

The following Subjects are to be taught in the entire monastic institutes of the Himalayan region, concisely these are: Bhoti Language and Grammar, Logic Reasoning, Buddhist Philosophy, Tantrayana, History, Science, Mathematics, Hindi, English and Social Science.

May Prosperity Prevail!

སྲོལ་ཚན་གཏན་འབེབས་ལྷན་ཚོགས།
Curriculum Drafting Committee

སྐབས་ཐེ་མཁན་ལུང་སློབ་བཟང་རྒྱལ་མཚན་རིན་པོ་ཆེ། རྒྱ་བོ་ལྷན་ཁག་སྤྲུག་སྒྲིག་འཛུགས་ །
འབྲས་སྤངས་སློབ་མང་མང་འདེམ་ཁམས་ཚན། རྒྱ་གར་སློབ་སྐྱོད་ལྷན་ཁག་ཀློག་པ་ལ།

མཁས་དབང་རིག་མཚོ་པ་འཇམ་དབྱངས་རྒྱལ་མཚན་རྒྱལ་སྤྲུག་སྒྲིག་འཛུགས་ །
ཉི་མུ་ལ་ཡ་ནང་པའི་ཤེས་བྱ་ལྷན་ཁག་གི་སློབ་སྐྱོད་ལྷན་ཁག་པ་གཙོ་བོ། ལྷུ་ལ་རྒྱ་བོ་ལ།

མཁས་དབང་ཨ་རུ་ལུང་རིག་མཚན་ལྷན་ཁག་གི་རྒྱ་བོ་ལྷན་ཁག་གི་ །
སློབ་ཁྲིམས་ལྷན་ཁག་གི་དང་ཉི་མུ་ལ་རྒྱལ་སྤྲུག་སྒྲིག་འཛུགས་ །

མཁས་དབང་རིག་མཚོ་པ་འཇམ་མེད་དབང་ལྷན་ཁག་གི་རྒྱ་བོ་ལྷན་ཁག་གི་མཚན་མོ། །
དཔལ་ལྷན་འབྲས་གཞུང་སྤྲུག་སྒྲིག་འཛུགས་མཚུངས་མཚུངས་ལྷན་ཁག་གི་འཛུགས་ཀྱིས་ །

དགེ་བཤེས་སློབ་མཚན་འཕེལ་བཞེད་ལ། རྒྱ་བོ་ལྷན་ཁག་གི་ །
རྒྱ་བོ་ལྷན་ཁག་གི་ལ་དཔལ་རྒྱ་བོ་ལྷན་ཁག་གི་སྤྲུག་སྒྲིག་འཛུགས་ །

Ven. Khenzur Rinpoche Lobsang Gyaltsan, (Ex. Abbot)
Drepung Gomang Ngari Khamtsan, Tibetan Colony, Moundgod, UK, Karnataka

Prof. Jamyang Gyaltsan, (Chief Editor, Encyclopaedia of Himalayan Buddhist Culture)
Deemed University, Higher Buddhist Studies, Leh UT Ladakh

Acharya Roshan Lal Negi, (Writer cum Translator : Bhoti and Hindi)
V.P.O. Jangi, Moorang, District Kinnaur, Himachal Pradesh

Dr. Jigme Wangchuk Bhutia, (Asst. Professor)
Sikkim Institute of Higher Nyingma Studies Sheda, Pangthang, Taktse, Gangtok, Sikkim

Ven. Geshe Lama Chospel Zotpa, (Co-ordinator : IHCNBT)
B.4 Ladakh Buddhist Vihar, Bela Road, Delhi, 54

NIOS གྱི་སློབ་སྦྱོང་གྲེང་ཡུན་ནི་ལོ་བཅུ་གཉིས་ཡིན།

༡	གཞི་རིམ་འཛིན་གྲྭ་དང་ཕོ་ནས་གསུམ་པ་བར།	ལོ་གསུམ།
༢	འཛིན་གྲྭ་བཞི་པ་དང་ལྔ་པ།	ལོ་གཉིས།
༣	འཛིན་གྲྭ་རྒྱ་བ་ནས་བརྒྱད་པ།	ལོ་གསུམ།
༤	འཛིན་གྲྭ་དགུ་པ་དང་བཅུ་པ།	ལོ་གཉིས།
༥	འཛིན་གྲྭ་བཅུ་གཅིག་དང་བཅུ་གཉིས།	ལོ་གཉིས།

Course Curriculum/Syllabus, NIOS Education Board

Open Basic Education (OBE - Level)	Level - A Class - III (I,II,III)	Three Years
	Level - B Class - V (IV,V)	Two Years
	Level - C Class - VIII (VI,VII,VIII)	Three Years
Secondary	Level - Secondary Class - X (IX,X)	Two Years
Senior Secondary	Level - Senior Secondary Class - XII (XI,XII)	Two Years

དཀར་ཆག

༡། འཛིན་གྲྭ་དང་ཕོ།	.....	1-4
༢། འཛིན་གྲྭ་གཉིས་པ།	.....	5-8
༣། འཛིན་གྲྭ་གསུམ་པ།	.....	9-14
༤། འཛིན་གྲྭ་བཞི་པ།	.....	15-18
༥། འཛིན་གྲྭ་ལྔ་པ།	.....	19-27
༦། འཛིན་གྲྭ་དྲུག་པ།	.....	28-30
༧། འཛིན་གྲྭ་བདུན་པ།	.....	31-34
༨། འཛིན་གྲྭ་བརྒྱད་པ།	.....	35-49
༩། འཛིན་གྲྭ་དགུ་པ།	.....	50-52
༡༠། འཛིན་གྲྭ་བརྒྱ་པ།	.....	53-72
༡༡། འཛིན་གྲྭ་བརྒྱ་གཅིག་པ།	.....	73-76
༡༢། འཛིན་གྲྭ་བརྒྱ་གཉིས་པ།	.....	77-95

Content

Open Basic Education (OBE - Level)	Level - A	1. Class - I	 1-4
		2. Class - II	 5-8
		3. Class - III	 9-14
	Level - B	4. Class - IV	 15-18
		5. Class - V	 19-27
	Level - C	6. Class - VI	 28-30
	7. Class - VII	 31-34	
	8. Class - VIII	 35-49	
Secondary	Level - Secondary	9. Class - XI	 50-52
		10. Class - X	 53-72
Senior Secondary	Level - Senior Secondary	11. Class - XI	 73-76
		12. Class - XII	 77-95

Note: Classes which are in Italic bold font are Courses of NIOS

མཆག། བོད་འཕོད་དབྱིན་ཡིག་གི་དཀར་ཆག་ནང་སློབ་ཚན་བརྒྱུ་ནས་བྲིས་པ་རྣམས་ནི་NIOSམངའ་ཁོངས་ཀྱི་སློབ་ཚན་རྣམས་ཡིན།

འཛིན་གྲ་དང་པོ།

Class - I

མཚན།

NIOSལ་འཛིན་གྲ་དང་པོའི་ཡིག་རྒྱ་གསལ་གཏོང་དགོས་ཀྱི་མེད་ནའང་། རྒྱ་དང་ཡིག་གི་གཞི་རྩའི་མང་གཞི་ཤེས་དགོས་པ་ནི་མེད་ཐབས་མེད་པ་ཡིན་སྟབས། འདིར་འཛིན་གྲ་དང་པོའི་ཆེད་དུ་རྫོའི་སློབ་དེབ་ལྷ་སླེག་གནང་ཡོད། ད་ཕྱིན་ཡིག་དང་ཉིན་རྒྱ་སོགས་ཀྱི་མང་གཞིའི་ཤེས་བྱ་ཆེད་དུ་ཡིན་རྒྱ་གར་གྱི་དབུས་དང་མངའ་སྡེ་སོ་སོའི་ཤེས་རིག་ལྷན་ཁང་ནས་བཏོན་གནང་བའི་སློབ་དེབ་དཔེར་ན་NCERTལྟ་བུ་སོགས་ལའང་སློབ་བྱེད་ཚོགས་པ་ཡིན།

Note:

There is no special conduction of exam for class one in NIOS. But one should have the knowledge of the basic education is neccessity. That's why we have compiled few syllabuses and a textbook of bhoti for the privilage of class one students. For the basic education of english and hindi language, one can refer any book of educational boards of various states and central Government of India like, NCERT etc.

རྩོམ་སྐད་ཡིག་སློབ་མཁན་ཚེད་དུ་མཁོ་སློབ་གནང་བའི་མང་གཞིའི་འཛིན་གྲུའི་སློབ་གཞི་ཁག

༡ ་ རྩོམ་སློབ་དེབ།

༢ ་ རི་མོ་སློབ་དེབ།

སྐད་ཡིག་གཞན་གྱི་མང་གཞིའི་སློབ་ཚན་དབྱིན་ཇི་དང་ཉིན་སྐད་སོགས་རྒྱ་གར་དབུས་དང་མངའ་སྡེ་གཞུང་སོ་སོའི་ཞེས་རིག་སྡེ་ཁག་ནས་བཏོན་གནང་བའི་སློབ་དེབ་གང་རུང་ལ་གཞི་བཅོལ་ནས་སློབ་ནའང་ཚོགས་པ་ཡིན།

Books compiled for the privilege of Bhoti learners

1. Bhoti Textbook
2. Painting

For other languages and learning materials, one can refer to the books of educational boards of various states and central govt of India for boost up your knowledge and maintain the standard of education.

སློབ་ཚན་གྱི་མིང་། Bhoti Textbook - I

སློབ་ཚན། Lesson	སློབ་ཚན་གྱི་མིང་། Name of Lesson
1	དབྱེད་ས་དང་གསལ་གྱེད། Vowels and Consonants
2	མིང་གཞི་རྒྱུད་པའི་མིང་། Solitary Base Letters
3	མིང་གཞི་རྒྱུད་པ་གཉིས་འདུས་པའི་མིང་། Combination of Two Solitary Base Letters
4	མིང་གཞི་རྒྱུད་པ་གསུམ་འདུས་པའི་མིང་། Combination of Three Solitary Base Letters
5	དབྱེད་ས་གསལ་སྦྱོར་ཚུལ། Combination of Vowels and Consonants
6	གསལ་གྱེད་དང་དབྱེད་ས་སྦྱོར་ནས་དོན་སྟོན་ཚུལ། Meaning Through the Combination of both Vowels and Consonants
7	རྗེས་འདུག་བཅུའི་དོན་འཛིན་དང་དེ་དག་གསལ་གྱེད་ལ་སྦྱོར་ཚུལ། Identification of ten Suffix and it's Combination with Consonants
8	འོག་ཡིག་དང་མ་ཐུག་པའི་ཡི་གེ་ལྔ། Five reverse letters and five aspirated consonants
9	གྲངས་ཀ Numbers

འཛིན་གྲུ་གཉིས་པ།

Class - II

མཚན།

འཛིན་གྲུ་གཉིས་པ་ལ་འང་འཛིན་གྲུ་དང་ཕོ་དང་གཅིག་མཚུངས་ཡིན། གཤམ་དུ་རྗེ་འི་སློབ་དེབ་དང་མང་གཞིའི་སྐུང་བྱ་
རྣམས་བཞོད་ཡོད་དོ།

Note:

The class two is same as the class one. Below are the syllabuses prepared for the basic knowledges

རྩོམ་སྐོར་ཡིག་སྐྱོང་མཁན་ཚེད་དུ་མཁོ་སློབ་གནང་བའི་མང་གཞིའི་འཛིན་གྲྭའི་སློབ་གཞི་ཁག

༡༽ རྩོམ་སྐོར་དེབ།

༢༽ རི་མོ་སློབ་དེབ།

སྐོར་ཡིག་གཞན་གྱི་མང་གཞིའི་སློབ་ཚན་དབྱིན་ཇི་དང་ཉིན་སྐོར་སོགས་རྒྱ་གར་དབུས་དང་མངའ་སྡེ་གཞུང་སོ་སོའི་ཞེས་རིག་སྡེ་ཁག་ནས་བཏོན་གནང་བའི་སློབ་དེབ་གང་རུང་ལ་གཞི་བཅོལ་ནས་སྐྱོང་ནའང་ཚོགས་པ་ཡིན།

Books compiled for the privilege of Bhoti learners

1. Bhoti Textbook
2. Painting

For other languages and learning materials, one can refer to the books of educational boards of various states and central govt of India for boost up your knowledge and maintain the standard of education.

རྫོ་རིའི་སློབ་དེབ། Bhoti Textbook - II

སློབ་ཚན། Lesson	སློབ་ཚན་གྱི་མིང། Name of Lesson
1	ཡང་འབྲུག་གཉིས་ཀྱི་དོ་སློང། The two post suffix
2	སློན་འབྲུག་ལྔའི་དོས་འཛིན། The five prefix
3	ཡ་བཏགས་བདུན། The seven Ya Subjoined letters
4	ར་བཏགས་བཅུ་གཉིས། The eleven Ra Subjoined Letters
5	ལ་བཏགས་དྲུག། The Six La Subjoined letters
6	མ་བཏགས་བཅུ་གསུམ། The twelve Wa Subjoined letters
7	ར་མགོ་ཅན་བཅུ་གཉིས། The twelve Ra Super-scribed letters
8	ལ་མགོ་ཅན་བཅུ། The ten La Super-scribed letters
9	ས་མགོ་ཅན་བཅུ་གཅིག། The eleven Sa Super-scribed letters

10	དོན་གྲུབ་དང་ལྷ་ས་ཕྱིན། Siddhartha and Devadatta
11	ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད། The elegant sayings of Sakya Pandita
12	གཅིག་ནས་བརྒྱ་བར། Numbers

འཛིན་གྲྭ་གསུམ་པ།

Class - III

མཚན། NIOS གྱི་ལམ་སྟོན་ལྟར་ན། འཛིན་གྲྭ་གསུམ་པའི་སྐབས་མ་མཐར་སྐད་ཡིག་གཅིག་དང་། སྐད་ཡིག་གི་ཁོངས་མིན་པའི་སློབ་ཚན་གཞན་གཉིས། སྐྱུ་རྩལ་གཙོ་སློབ་པའི་ལས་རིགས་ཀྱི་སྟོན་འགྲོ་སློབ་ཚན་གཅིག་ངེས་པར་དུ་ལེན་དགོས་པ་ཡིན།

སྐད་ཡིག	མ་མཐར་སློབ་ཚན་གཅིག་ལེན་དགོས།
སློབ་ཚན་གཞན།	མ་མཐར་སློབ་ཚན་གཉིས་ལེན་དགོས།
སྐྱུ་རྩལ་གཙོ་སློབ་པའི་ལས་རིགས།	མ་མཐར་སློབ་ཚན་གཅིག་ལེན་དགོས།
སྟོན་བསྟེན་པའི་ངེས་པར་དུ་མ་མཐར་སློབ་ཚན་བཞི་ལེན་དགོས་པ་ཡིན།	

Note: As per NIOS syllabus for class III, it should have minimum one language, two subjects and one Pre-vocational subject.

Language	Opt minimum one subject
Subject	Opt minimum two subjects
Vocational	Opt minimum one subjects
Students have to take mimimum four subjects	

NIOS ལ་མཁོ་སློད་གནང་བའི་རྩོམ་སྐོར་མང་གཞིའི་འཛིན་གྲྭའི་སློབ་གཞི་ཁག

༡ ་ རྩོམ་སྐོར་དེ།

༢ ་ བཤུན་གྱི་རི་མོ་སློབ་དེ། ་ འདི་ནི་སྐྱུ་རྩལ་ལས་རིགས་མངའ་ཁོངས་ཀྱི་སློབ་ཚན་ཡིན། ་

སློབ་ཚན་གཞན་རྣམས་ནི་རང་གི་འདོད་མོས་ལྟར་དབྱེན་རི་དང་ཉིན་དེའི་སྐད་ཡིག་གང་རུང་གི་ནང་དུ་ཡོད་པ་ནས་འདེམས་དགོས།

Courses Available for Class III in NIOS

Open Basic Education - A Level

Language Course

1. Bhoti
2. English
3. Hindi

Subjects

1. Mathematics (English/Hindi)
2. Basic Computer skills (English/Hindi)

Vocational

1. Buddhist Painting (Bhoti)

ཐུགས་སྐྱོང་དགོས་སྟུ།

སྐད་ཡིག་གཅིག་དེས་སར་འདེམས་དགོས་ཀྱི་སྐབས་གཅིག་མ་གཏོགས་སྐད་ཡིག་གཞན་འདེམས་མ་ཚོག་པ་མིན་ཤེས་དགོས་པ་མ་ཟད། ལུས་ན་སྐད་ཡིག་གཉིས་གསུམ་འདེམས་ཚོག་པ་ཡིན་ལ། སློབ་ཚན་གཞན་གཉིས་ཟེར་སྐབས་སློབ་ཚན་གཉིས་མ་གཏོགས་གཞན་ལེན་མ་ཚོག་པ་མིན་སའང་ཤེས་དགོས་སོ།།

Note:

When it says need to choose one langaue, that doesn't meant that you cant learn other langauges. If possible you can choose two or more languages. Likewise, one can choose more than two subjects as per your wish.

སྐད་ཡིག་གི་སློབ་དཔེ། Language Textbooks

རྫོ་འི་སློབ་དཔེ། Bhoti Textbook Class - III

སློབ་ཚན། Lesson	སློབ་ཚན་གྱི་མིང། Name of Lesson
1	སློབ་གྲྭ་ཁང། School
2	བྱ་ཁྲུང་ཁྲུང་དཀར་མོ། Black-Necked White Crane
3	ཕྱོགས་བཞི་དང་མཚམས་བཞི། Four Cardinal Directions and Four Intermediate Directions
4	འབྲུང་བ་བཞི། Four Elements
5	བསྐྱབ་བྱ། Advice
6	ལུས་གྱི་ཚ་ལས། Parts of Human Body
7	གཅིག་ཚིག་དང་མང་ཚིག། Singular and Plural Words
8	མ་ཁང་ཀ་བཞི་གའུང་བརྒྱད། My School, My Home
9	ཕལ་ཚིག་དང་ཞེ་ས། Colloquial and Honorific Words

10	དགོན་མཚོག་གསུམ། Three Jewels
11	ཕྱོག་སྤྱོད་ས་འཛིན། Antonyms
12	གནའ་བདུན་གྱི་དེ་སློད། Introduction to Name of Days of a Week
13	ཚོན་མདོག། Introduction to Colour
14	མཚེ་མ་ཐར་ཐར་བབ་བ། Flowing Tears

ཉིན་དེ་སློབ་དེ། Hindi Textbook - III

སློབ་ཚན། Lesson	སློབ་ཚན་གྱི་མིང། Name of Lesson
1	भारत वतन हमारा
2	खेजड़ली गाँव का शहीद मेला
3	)चा की कृपा
4	सब पढ़ें—आगे बढ़ें
5	जीवन—मूल्य
6	भय का भूत

7	भय का भूत
8	मन की पीड़ा
9	बुद्धि का फल
10	लड़का-लड़की एक समान
11	विक्की की सदबुद्धि
12	बात ऐसे बनी
13	आगरा की सैर

སློབ་ཚན་གཞན་གྱི་སློབ་དཔུ། Subjects Textbooks

དབྱིན་སྐད་དང་ཉིན་སྐད་ཐོག་ Medium English/Hindi

Maths Textbook - III (Language Medium-English/Hindi)	
Lesson	Name of Lesson
1	Reading, Understanding, Forming and Writing Numbers
2	Addition and subtraction of numbers
3	Multiplication

4	Division
5	Fraction
6	Measurement
7	Geometrical Figures

Basic Computer Textbook - III
(Language Medium-English/Hindi)

Lesson	Name of Lesson
1	Introduction to Computers
2	Working of Computer
3	Input, Output and Storage Devices
4	Operating System
5	Paint Brush and Computer Games
6	Word Processing

ལྷན་ཅུང་ལས་རིགས། Vocational Course

རི་མོ་སློབ་དེབ། Painting - III (Language Medium-Bhoti)	
སློབ་ཚན། Lesson	སློབ་ཚན་གྲི་མིང། Name of Lesson
1	ཚོན་མདོག་གཅིག་པ་ཅན། Single Colour
2	ཚོན་མདོག་གཉིས་པ་ཅན། Double Colour
3	ཚོན་མདོག་གསུམ་པ་ཅན། Triple Colour
4	ཚོན་མདོག་བཞི་པ་ཅན། Fourth Colour

འཛིན་གྲྭ་བཞི་པ།

Class - IV

མཚན།

NIOS ལམ་སྟོན་ལྟར་ན། འཛིན་གྲྭ་བཞི་པ་དང་ལྔ་པའི་གནས་ཚད་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུས་ཏེ་འཛིན་གྲྭ་ལྔ་པའི་སློབ་དེབ་ལྷན་སྐྱོད་གནང་གི་ཡོད་པ་སྟེ། དམིགས་བསལ་འཛིན་གྲྭ་བཞི་པ་ལ་སློབ་དེབ་མེད་པ་མ་ཟད་ཡིག་རྒྱུགས་ཀྱང་གཏོང་གི་མེད། འོན་ཀྱང་རྩོའི་རྒྱུང་མཁན་རྣམས་ལ་སློབ་དེབ་སྐྱབས་བདེ་པོ་དང་རྒྱུན་སྲོད་སློབ་གྲྭའི་འཛིན་གྲྭ་དང་ཚད་མཉམ་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་འཛིན་གྲྭ་བཞི་པའི་སློབ་དེབ་ལྷན་སྐྱོད་གནང་གི་ཡོད་ཤིང་། NIOS ལས་ཡིག་རྒྱུགས་གཏོང་རྒྱ་མེན་བཤེས་དགོས་སོ།།

Note:

We have to know that NIOS class five course covers the class four level as well. That's why there is no special course for class four and also not conducting exam. However, for the privilege of Bhoti learners, we provide course for class four but one should know that NIOS won't conduct exam for this.

རྩོམ་སྐོར་ཡིག་སློབ་མཁན་ཚེད་དུ་མཁོ་སློབ་གནང་བའི་མང་གཞིའི་འཛིན་གྲུ་སོ་སོའི་གཞི་ཁག།

༡༽ རྩོམ་སློབ་དེབ།

སྐད་ཡིག་གཞན་གྱི་མང་གཞིའི་སློབ་ཚན་དབྱིན་ཇི་དང་ཉིན་སྐད་སོགས་རྒྱ་གར་དབུས་དང་མངའ་སྡེ་གཞུང་སོ་སོའི་ལེས་རིག་སྡེ་ཁག་ནས་བཏོན་གནང་བའི་སློབ་དེབ་གང་རུང་ལ་གཞི་བཅོལ་ནས་སློབ་ནའང་ཚོགས་པ་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཡངས་སློབ་གྲུའི་འཛིན་རིམ་ལྔ་པའི་སློབ་དེབ་ནང་འཛིན་གྲུ་བཞི་པའི་གནས་ཚད་ཀྱང་ཚུད་ཡོད་པས་སློབ་དེབ་དེ་གང་མང་འབྲི་སློབ་བྱེད་རྒྱ་གལ་ཆེན་པོ་ཡིན་པ་ངས་དགོས།

Books compiled for the privilege of Bhoti learners

1. Bhoti Textbook

For other languages and learning materials, one can refer to the books of educational boards of various states and central govt of India for boost up your knowledge and maintain the standard of education. However, one should know that NIOS class five course covers up the class four level as well. It is important to read and go through the class five textbooks as much as you can.

སློབ་ཚན་གྱི་མིང་། Bhoti Textbook - I

སློབ་ཚན། Lesson	སློབ་ཚན་གྱི་མིང་། Name of Lesson
1	ཞེ་སའི་ལམ་ནས་གླེང་མོལ། Honorific Conversation
2	དགེ་སློང་དང་རྒྱ་མ། A monk and A thief
3	ཁོར་ཡུག། Environment
4	བྱ་ཤི་ཡང་སྲུང་ན་མ་བྱས་པ། So suffering even after the son death
5	བཀྲ་ཤིས་རྟགས་བརྒྱད། Eight auspicious sign
6	སྲུག་དང་མཚོན་པའི་སྐོར། Prostration and offering
7	རྒྱ་མ་དང་མ་གཞན་མོ། A thief and a old lady
8	དགེ་བ་བརྒྱ་དང་མི་དགེ་བ་བརྒྱ། Ten wholesome deeds and ten non wholesome deeds
9	དར་ལྗོན། Prayer flags
10	རི་བོང་ཅལ་འདྲོགས། Rabbit's call sound

11	<p>རོལ་ཆ། Traditional musical instruments</p>
12	<p>དུས་ཚན་གསུམ་འདྲེན་མཁུ་སྤྱོད། Introduction to three important Buddhist festivals</p>
13	<p>ཆུ་ཤིང་གི་བསྟན་བཅོས། Water Tree Treatises</p>
14	<p>ལོ་འཁོར་བརྟུ་གཉིས། Cycle of twelve year</p>
15	<p>ལོ་གསལ། Losar; New year celebration</p>

འཛིན་གྲྭ་ལྔ་པ།

Class - V

མཚན། NIOS གྱི་ལམ་སློབ་ལྟར་ན། འཛིན་གྲྭ་ལྔ་པའི་སྐབས་མ་མཐར་སྐད་ཡིག་གཅིག་དང་། སྐད་ཡིག་གི་ཁོངས་མིན་བའི་སློབ་ཚན་གཞན་གཉིས། སྐྱུ་རྩལ་གཙོ་སློབ་པའི་ལས་རིགས་ཀྱི་སློབ་འགྲོ་སློབ་ཚན་གཅིག་ངེས་པར་དུ་ལེན་དགོས་པ་ཡིན།

སྐད་ཡིག	མ་མཐར་སློབ་ཚན་གཅིག་ལེན་དགོས།
སློབ་ཚན་གཞན།	མ་མཐར་སློབ་ཚན་གཉིས་ལེན་དགོས།
སྐྱུ་རྩལ་གཙོ་སློབ་པའི་ལས་རིགས།	མ་མཐར་སློབ་ཚན་གཅིག་ལེན་དགོས།

ཁྱོད་བསྐྱེམས་པའི་ངེས་པར་དུ་མ་མཐར་སློབ་ཚན་བཞི་ལེན་དགོས་པ་ཡིན།

Note: As per NIOS syllabus for class V, it should have minimum one language, two subjects and one Pre-vocational subject.

Language	Opt minimum one subject
Subject	Opt minimum two subjects
Vocational	Opt minimum one subjects

Students have to take mimimum four subjects

NIOS ལ་མཁོ་སློད་གནང་བའི་རྩོམ་མཁོ་སློབ་ཚན་འདེམས་ཕྱོགས།

༡ ་། རྩོམ་མཁོ་སློབ་ཚན།

༢ ་། རྩོམ་མཁོ་སློབ་ཚན།

༣ ་། རྩོམ་མཁོ་སློབ་ཚན་གྱི་རིམ་སློབ་ཚན། ། རྩོམ་མཁོ་སློབ་ཚན་གྱི་སློབ་ཚན་འདེམས་ཕྱོགས། ་།

སློབ་ཚན་གཞན་རྣམས་ཀྱི་རང་གི་འདོད་མོས་ལྟར་དབྱེན་ཅི་དང་ཉེན་དེའི་སྐད་ཡིག་གང་རུང་གི་ནང་དུ་ཡོད་པ་ནས་འདེམས་དགོས།

Courses Available for Class V in NIOS Open Basic Education - B Level

Language Course

1. Bhoti
2. English
3. Hindi

Subjects

1. Boudh Darshan (Bhoti)
2. Mathematics (English/Hindi)

Vocational

1. Buddhist Painting (Bhoti)

ཐུགས་སྐྱོལ་དགོས་ཀྱི།

སྐད་ཡིག་གཅིག་དེས་པར་འདེམས་དགོས་ཀྱི་སྐབས་གཅིག་མ་གཏོགས་སྐད་ཡིག་གཞན་འདེམས་མ་ཚོག་པ་མིན་ཤེས་དགོས་པ་མ་ཟད། རུས་ན་སྐད་ཡིག་གཉིས་གསུམ་འདེམས་ཚོག་པ་ཡིན་ལ། སློབ་ཚན་གཞན་གཉིས་ཟེར་སྐབས་སློབ་ཚན་གཉིས་མ་གཏོགས་གཞན་ལེན་མ་ཚོག་པ་མིན་པའང་ཤེས་དགོས་སོ།།

Note:

When it says need to choose one language, that doesn't mean that you can't learn other languages. If possible you can choose two or more languages. Likewise, one can choose more than two subjects as per your wish.

སྐད་ཡིག་གི་སློབ་དེབ། Language Textbooks

རྫོ་རིའི་སློབ་དེབ། Bhoti Textbook - V

སློབ་ཚན། Lesson	སློབ་ཚན་གྱི་མིང། Name of Lesson
1	མ་ཐུན་པ་སྐྱུན་བཞི། The Four Good Companions
2	ཞི་བདེའི་དེད་དཔོན། Leader of Peace (Life of Mahatma Gandhi)
3	སློན་སོ་རིག་པ་ཅན། ། སྐྱུང་། ། The Wise minister (Story)
4	ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད། ས་སུ། Verses from Sakya Lekshet by Sakya Pandit
5	རི་མོ་བ་ལྷ་དབང་དང་། ཤིང་བཟོ་བ་ལྷ་དབང་། ། སྐྱུང་། ། Artist Lhawang and Carpenter Lhawang (Story)
6	ཁ་ཆེ་ས་ལུའི་བསྐྱབ་བྲ། The Khache Phalu
7	མ་ཐུན་གཞི། རྣམ་ཐོབ་རིན་ཆེན་རྒྱ་མཚོ། ས་སུ། Life of Mahatma Gandhi, the Father of Nation
8	རྣམ་ཐོབ་རིན་ཆེན་རྒྱ་མཚོ། ས་སུ། Learning spelling by poem
9	རྒྱ་གར་གྱི་ཐོག་མའི་སྲིད་སློན་དཔལ་ཇ་ཙ་ལྷ་ལ་འཛིན་མཁུ་ Life of Pandit Jawaharlal Nehru, The First Prime Minister of India

10	དགོངས་ལུ་ཇི་ལྟར་འབྲི་ཚུ་ལ། Application Writing
11	ཚན་རིག་གི་ཕན་ཐོགས། Benefits of Science
12	འབྲས་ལྗོངས་ཀྱི་སྒྲུ། Song of the Origin of Denjong (Sikkim)
13	ངེད་ཅག་གི་སློབ་གྲྭ། Our school
14	བསྐྱབ་བྲ། Advice
15	ཉི་མུ་ལ་ཡའི་ངོ་སློད། Introduction to Himalayas
16	རྒྱ་གར་གྱི་རང་དབང་དུས་ཚེ། India's Independence Day

Hindi Textbook - V

Lesson	Name of Lesson
1	वह शक्ति हमें दो दयानिधि
2	नमक का दारोगा

3	शहीद भगतसिंह
4	साथी हाथ बढ़ाना
5	सोन पूँछी नाग
6	मणिकर्ण की यात्रा
7	एक वोट की कीमत
8	दोह
9	सौ ग्राम रबड़ी
10	जब मैं पढ़ता था
11	प्रेरक-प्रसंग
12	गिरधर की कुंडलिया
13	शपथ
14	पत्रा-लेखन

སློབ་ཚན་གཞན་གྱི་སློབ་དཔེ། Subjects Textbooks
 དབྱིན་སྐད་དང་ཉིན་སྐད་ཐོག་ Medium English/Hindi/ Bhoti

ནང་དོན་རིག་པའི་སློབ་དཔེ། Boudh Darshan Textbook - V
 (Language Medium-Bhoti)

སློབ་ཚན།	སློབ་ཚན་གྱི་མིང། Name of Lesson
1	ལྷོ་སྐད་གཏོང་ཚུལ། 'Dhi' The method of beginning debate
2	ལན་བཞིའི་སྐོར། Four types of answering (in Debating)
3	ཡགོང་ས་མཚོག་གི་བཀའ་སློབ། Precious Advice of H.H. the 14 th Dalai Lama
4	ཁ་དོག་དཀར་དམར་གྱི་རྣམ་གཞག། Presentation of white-red colour (Debate)
5	གཞི་གྲུབ་གྱི་རྣམ་གཞག། Presentation of Existence
6	ཉི་མུ་ལ་ཡའི་ལྗོངས་ཀྱི་དགོན་སྡེ་ཁག་གི་དུས་མཚོན། Festivals of Buddhist monasteries in Himalayas
7	ཕྱིའི་གཟུགས་གྱི་རྣམ་གཞག། Presentation of form – Topic on form
8	ཡི་གེ་དྲུག་མའི་དོན་དང་ཕན་ཡོན། Meaning and benefits of Six Syllabled Mantra

9	མཚན་གཞི་དང་རྒྱ་མཚན་གྱི་ཚུལ། Eliciting reasons and particular instances
10	ནང་གཟུགས་ཀྱི་རྣམ་གཞག། Presentation of internal forms – (ādhyātmika-rūpa)
11	ཤེས་པའི་རྣམ་གཞག། Neither presentation of neither conscious nor form. (viprayukta saṃskara)
12	ལྡན་མིན་འདུ་བྱེད་ཀྱི་རྣམ་གཞག། Presentation of consciousness
13	རྟག་པའི་རྣམ་གཞག། Presentation on permanence

Maths Textbook - V
(Language Medium - English/Hindi)

Lesson	Name of Lesson
1	NUMBERS
2	ADDITION, SUBTRACTION, MULTIPLICATION AND DIVISION
3	FRACTIONS

4	DECIMALS
5	PERIMETER, AREA AND VOLUME
6	GEOMETRY
7	DATA HANDLING

ལྷན་ཅུག་ལས་རིགས། Vocational Course

རྟོ་འཛིན་གྲྭ་སོ་སོའི་སློབ་ཚན་འདེམས་ཕྱོགས། Bhoti's Painting Textbook - V (Language Medium-Bhoti)	
སློབ་ཚན། Lesson	སློབ་ཚན་གྱི་མིང། Name of Lesson
1	ནང་པའི་བྲིས་སྐྱུ་དང་འབྲུང་སྐྱུ་ཐོག་མར་བྱུང་ཚུལ། History of the buddhist painting and sculpture
2	རྒྱ་གར་ནས་བོད་དུ་རི་མོ་དར་ཚུལ། The developement of Indian Arts of painting in Tibet
3	འཇམ་བྱེད་ཚད་ཇི་ལྟར་ཅི་ཚུལ། Counting of lines in the Buddhist painting
4	ཐོག་ཚེན་བརྒྱད་ཀྱི་དོ་སློང། Introduction of the eight scales in Buddhist Arts

5	དབུ་ཐིག The Scale of statue's Head
6	བྱལ་གྱི་སྐྱོད། About Hand Posture (Mudra)
7	ཚོར་བུ་ཆ་བདུན། The seven pairs of precious gems
8	འདོད་ཡོན་ལྷ་དང་དེ་དག་གི་མཚོན་དོན། The five qualities and their meaning
9	བཀྲ་ཤིས་རྟགས་བརྒྱད་དང་། དེ་དག་གི་མཚོན་དོན། The eight auspicious signs and their meaning

འཛིན་གྲྭ་དྲུག་པ།

Class - VI

མཚན།

NIOS ལམ་སྟོན་ལྟར་ན། འཛིན་གྲྭ་དྲུག་པ་དང་བདུན་པ་དང་བརྒྱད་པ་འཛིན་གནས་ཚད་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུས་ཏེ་འཛིན་གྲྭ་བརྒྱད་པ་འཛིན་སློབ་དེབ་ལྷན་སྐྲུན་གནང་གི་ཡོད་པ་སྟེ། དམིགས་བསལ་འཛིན་གྲྭ་དྲུག་པ་དང་བདུན་པ་གཉིས་ལ་སློབ་དེབ་མེད་པ་མ་ཟད་ཡིག་རྒྱུགས་ཀྱང་གཏོང་དགོས་ཀྱི་མེད། འོན་ཀྱང་རྩོམ་སྐྱོང་མཁན་རྣམས་ལ་སློབ་དེབ་སྐྱབས་བདེ་སོ་དང་རྒྱན་སྲོད་སློབ་གྲུབ་འཛིན་གྲྭ་དང་ཚད་མཉམ་ཡོད་བའི་ཆེད་དུ་འཛིན་གྲྭ་དྲུག་པ་འཛིན་སློབ་དེབ་ལྷན་སྐྲུན་གནང་ཡོད་དེ། NIOS ལས་ཡིག་རྒྱུགས་གཏོང་རྒྱ་མིག་པ་ལེས་དགོས་སོ།།

Note:

We have to know that NIOS class eight course covers the class six and seven levels as well. That's why there is no special course for class six and seven and also not conducting exam for them. However, for the privilege of Bhoti learners, we provide course for class six but one should know that NIOS won't conduct exam for this.

རྩོམ་སྐོར་ཡིག་སློབ་མཁན་ཚེད་དུ་མཁོ་སློབ་གནང་བའི་མང་གཞིའི་འཛིན་གྲྭའི་སློབ་གཞི་ཁག

༡༽ རྩོམ་སློབ་དེབ།

སྐད་ཡིག་གཞན་གྱི་མང་གཞིའི་སློབ་ཚན་དབྱིན་ཇི་དང་ཉིན་སྐད་སོགས་རྒྱ་གར་དབུས་དང་མངའ་སྡེ་གཞུང་སོ་སོའི་ལེས་རིག་སྡེ་ཁག་ནས་བཏོན་གནང་བའི་སློབ་དེབ་གང་རུང་ལ་གཞི་བཅོལ་ནས་སློབ་ནའང་ཚོགས་པ་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཡངས་སློབ་གྲུའི་འཛིན་རིམ་བརྒྱད་བའི་སློབ་དེབ་ནང་འཛིན་གྲྭ་དུག་བའི་གནས་ཚད་ཀྱང་ཚུད་ཡོད་པས་སློབ་དེབ་དེ་གང་མང་འབྲི་སློབ་བྱེད་རྒྱ་གཞན་ཚན་སོ་ཡིན་པ་ངེས་དགོས།

Books compiled for the privilage of Bhoti learners

1. Bhoti Textbook

For other languages and learning materials, one can refers to the books of educational boards of various states and central govt of India for boost up your knowledge and maintain the standard of education. However, one should know that NIOS class eight course covers up the class six level as well. It is important to read and go through the class five textbooks as much as you can.

སློབ་ཚན་གྱི་མིང་། Bhoti Textbook - VI

སློབ་ཚན། Lesson	སློབ་ཚན་གྱི་མིང་། Name of Lesson
1	རྗེས་འདུག་དང་ཡང་འདུག Prefix and post suffix
2	སྒྲོན་འདུག་དང་སྐར་བསྐྱུ། Suffix and Re compound
3	ལ་དོན་གྱི་རྣམ་དབྱེ་བཤད་པ། Introduction of Ladoen Cases
4	ཨི་ལྷན་གྱི་རྣམ་དབྱེ་བཤད་པ། Introduction of Eden Cases
5	བྱིས་པ་དག་ཡིག་དབྱུས་ནས་བྱེད་ཀ་བར། Half of spelling learning book called Gepa Dagyig
6	ཚོམ་ཡིག་ཇི་ལྟར་སློབ་དགོས། Introduction of reading books
7	རྒྱལ་པོ་གྱི་གྱིའི་མི་ལམ་དང་གནས་བརྟན་སྡེ་བ་བཅོ་བརྒྱད། The dreams of King Tete and eighteen division of Buddhist Vinaya
8	སྟོན་པའི་མཛད་པ་དགའ་ལྷན་གནས་ནས་འཕོ་བ་ནས་ལོ་རྒྱུག་དཀའ་བ་སྐྱེད་པའི་བར། The Buddha's biography (Half)
9	གར་ཞ་དང་སྤྱི་ཉིའི་ངོ་སློད། Introduction of Lahaul and Spiti

འཛིན་གྲྭ་བདུན་པ།

Class - VII

མཚན།

NIOS ལམ་སྟོན་ལྟར་ན། འཛིན་གྲྭ་དྲུག་པ་དང་བདུན་པ་དང་བརྒྱད་པའི་གནས་ཚད་གཅིག་ཏུ་བསྐྱས་ཏེ་འཛིན་གྲྭ་བརྒྱད་པའི་སློབ་དེབ་ལུ་
སྐྱིག་གནང་གི་ཡོད་པས། དམིགས་བསལ་འཛིན་གྲྭ་དྲུག་པ་དང་བདུན་པ་གཉིས་ལ་སློབ་དེབ་མེད་པ་མ་ཟད་ཡིག་རྒྱགས་ཀྱང་གཏོང་དགོས་
ཀྱི་མེད། འོན་ཀྱང་རྩོམ་སྐྱོང་མཁན་རྣམས་ལ་སློབ་དེབ་སྐབས་བདེ་སོ་དང་རྒྱན་སྲོད་སློབ་གྲུབ་འཛིན་གྲྭ་དང་ཚད་མཉམ་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་
འཛིན་གྲྭ་བདུན་པའི་སློབ་དེབ་ལུ་སྐྱིག་གནང་ཡོད་དེ། NIOS ལས་ཡིག་རྒྱགས་གཏོང་རྒྱ་མིག་བཞེས་དགོས་སོ།

Note:

We have to know that NIOS class eight course covers the class six and seven levels as well. That's why there is no special course for class six and seven and also not conducting exam for them. However, for the privilege of Bhoti learners, we provide course for class seven but one should know that NIOS won't conduct exam for this.

རྩོམ་སྐོར་ཡིག་སློབ་མཁན་ཚེད་དུ་མཁོ་སློབ་གནང་བའི་མང་གཞིའི་འཛིན་གྲྭའི་སློབ་གཞི་ཁག

༡༽ རྩོམ་སློབ་དེབ།

སྐད་ཡིག་གཞན་གྱི་མང་གཞིའི་སློབ་ཚན་དབྱིན་ཇི་དང་ཉིན་སྐད་སོགས་རྒྱ་གར་དབུས་དང་མངའ་སྡེ་གཞུང་སོ་སོའི་ལེས་རིག་སྡེ་ཁག་ནས་བཏོན་གནང་བའི་སློབ་དེབ་གང་རུང་ལ་གཞི་བཅོལ་ནས་སློབ་ནའང་ཚོགས་པ་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཡངས་སློབ་གྲྭའི་འཛིན་རིམ་བརྒྱད་པའི་སློབ་དེབ་ནང་འཛིན་གྲྭ་བདུན་པའི་གནས་ཚད་ཀྱང་ཚུད་ཡོད་པས་སློབ་དེབ་དེ་གང་མང་འབྲི་སློབ་བྱེད་རྒྱ་གཞན་ཚན་སོ་ཡིན་པ་ངེས་དགོས།

Books compiled for the privilege of Bhoti learners

1. Bhoti Textbook

For other languages and learning materials, one can refer to the books of educational boards of various states and central govt of India for boost up your knowledge and maintain the standard of education. However, one should know that NIOS class eight course covers up the class seven level as well. It is important to read and go through the class five textbooks as much as you can.

སློབ་ཚན་དཔེ། Bhoti Textbook - VII

སློབ་ཚན། Lesson	སློབ་ཚན་གྱི་མིང། Name of Lesson
1	ཐུན་སྐྱད། Grammar - Gendue
2	ལྷག་བཅས་དང་འབྲེད་སྐྱད། Grammar – Lhagche and Jedue
3	ར་རུ་སོགས་ཀྱི་སྐྱོར་ཚུལ་དང་། འབྲུང་ཁུངས། འཛོད་སྐྱོ། Grammar – The way of combining letter RA and Ru, Jungkhu- ng and Boeda
4	ནི་སྐྱོ། དང་སྐྱོ། དེ་སྐྱོ། Grammar – Neda, Dangda and Deda
5	ཕྱི་སྐྱོ། བདག་སྐྱོ། དགག་སྐྱོ། Grammar – Cheda, Dakda and Gakda
6	ཚིག་ཕྱད་ཞིང་སོགས་ནས་མཇུག་གི་བར། Grammar – from Tsekthe to end
7	བྱིས་པ་དག་ཡིག་ཚན་སྦྱོར་དང་སྟོ། First Part – Way of learning spelling
8	བྱིས་པ་དག་ཡིག་ཚན་སྦྱོར་གཉིས་པ། Second Part – Way of learning Spelling
9	ཚིག་ཡིག་རི་ལྟར་འབྲི་དགོས་པ། Method of writing essay
10	ཐུལ་པོ་གཟུགས་ཅན་སྐྱོང་པོ། King Bimbisar
11	བྱུང་ཚུབ་སྐྱོང་པོར་གསལ་བཤད་པ་ཞུས་པ་མཛད་པ་ཆ་ཚང་། Budda's biography (from half to end)

12	<p>རྒྱལ་པོ་མ་སྤེས་དགལ། King Ajashatru</p>
13	<p>ཚོས་རྒྱལ་ལྷ་ངན་མེད། Dharma king Ashoka</p>

འཛིན་གྲྭ་བརྒྱུད་པ།

Class - VIII

མཚན། NIOS གྱི་ལམ་སློབ་ལྟར་ན། འཛིན་གྲྭ་བརྒྱུད་པའི་སྐབས་མ་མཐར་སྐད་ཡིག་གཅིག་དང་། སྐད་ཡིག་གི་ཁོངས་
མིན་པའི་སློབ་ཚན་གཞན་གསུམ། ལྷ་རྩལ་གཙོ་སློབ་པའི་ལས་རིགས་ཀྱི་སློབ་འགྲོ་སློབ་ཚན་གཅིག་ངེས་པར་དུ་ལེན་
དགོས་པ་ཡིན།

སྐད་ཡིག་ མ་མཐར་སློབ་ཚན་གཅིག་ལེན་དགོས།

སློབ་ཚན་གཞན། མ་མཐར་སློབ་ཚན་གསུམ་ལེན་དགོས།

ལྷ་རྩལ་གཙོ་སློབ་པའི་ལས་རིགས། མ་མཐར་སློབ་ཚན་གཅིག་ལེན་དགོས།

སློབ་སྦྱོང་ལས་པའི་ངེས་པར་དུ་མ་མཐར་སློབ་ཚན་ལྔ་ལེན་དགོས་པ་ཡིན།

Note: As per NIOS syllabus for class VIII, it should have minimum one language, three subjects and one Pre-vocational subject.

Language Opt minimum one subject

Subject Opt minimum three subjects

Vocational Opt minimum one subjects

Students have to take minimum five subjects

NIOS ལ་མཁོ་སློབ་གནང་བའི་རྩོམ་འདུན་གྱི་འཛིན་གྱི་སློབ་གཞི་ལག

༡ ་༽ རྩོམ་སློབ་དེ།

༢ ་༽ བཤམ་དོན་རིག་ལ།

༣ ་༽ བཤམ་བསྟན་གྱི་རིམ་སློབ་དེ། ། འདི་ཞི་སྐྱུ་རྩ་ལ་ལས་རིགས་མངའ་ཁོངས་གྱི་སློབ་ཚན་ཡིན། ་༽

སློབ་ཚན་གཞན་ནམས་ནི་རང་གི་འདོད་མོས་ལྟར་དབྱིན་ཇི་དང་ཉིན་དེའི་སྐད་ཡིག་གང་རུང་གི་ནང་དུ་ཡོད་པ་ནས་འདེམས་དགོས།

Courses Available for Class VIII in NIOS

Open Basic Education - C Level

Language Course

1. Bhoti
2. English
3. Hindi

Subjects

1. Boudh Darshan (Bhoti)
2. Mathematics (English/Hindi)
3. Science (English/Hindi)

Vocational

1. Buddhist Arts & Sculpture (Bhoti)

ཐུགས་སྐྱོད་དགོས་ཀྱི།

སྐད་ཡིག་གཅིག་དེས་པར་འདེམས་དགོས་ཀྱི་སྐབས་གཅིག་མ་གཏོགས་སྐད་ཡིག་གཞན་འདེམས་མ་ཚོག་པ་མིན་ཤེས་དགོས་པ་མ་ཟད། རུས་ན་སྐད་ཡིག་གཉིས་གསུམ་འདེམས་ཚོག་པ་ཡིན་ལ། སློབ་ཚན་གཞན་གསུམ་ཟེར་སྐབས་སློབ་ཚན་གསུམ་མ་གཏོགས་གཞན་ལེན་མ་ཚོག་པ་མིན་པའང་ཤེས་དགོས་སོ།།

Note:

When it says need to choose one langaue, that doesn't meant that you cant learn other langauges. If possible you can choose two or more languages. Likewise, one can choose more than three subjects as per your wish.

སྐད་ཡིག་གི་སློབ་དཔེ། Language Textbooks

རྟོ་འཛིན་སློབ་དཔེ། Bhoti Textbook - VIII

སློབ་ཚན། Lesson	སློབ་ཚན་གྱི་མིང། Name of Lesson
1	ཐོན་མི་སུམ་ལྟོ། Thonmi Sambhota
2	རྟགས་འཇུག་དཀའ་གནད་གསལ་བའི་མེ་ལོང། Grammar – I (Gender identification consonants, vowels)
3	འཕྲིན་ཡིག། Letter and application writing
4	དབང་སྲོང་བཟོན་པ་སྐྱ་བུ། The tolerant sage
5	སྲོན་འཇུག་གི་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ། Grammar – II (Gender identification of Prefixes)
6	སྣང་རྗེ་ཅན་གྱི་དེ་ལོང། The Compassionate Rabbit
7	ཤེས་རབ་ཅན་གྱི་ཤུ་རིའི་བྲུ། Shariputra – The one with wisdom
8	སྤྱི་སེམས་ཅན་གྱི་དཔོན་པོ། The selfless officer

9	སྟོན་པའི་གཏད་རབས་བདུན་བྱང་ཚུལ། Origin of Seven successor of Buddha (First four)
10	གཏད་རབས་ཕྱི་མ་གསུམ། Origin of Seven successor of Buddha (Remaining four)
11	ཀམྱེར་གྱི་རྒྱལ་པོ་སློན་གྱི་བཞོན་པ། King Megvahan of Kashmir
12	བཀའ་བསྟུ་དང་པོ། First Buddhist Council
13	བཀའ་བསྟུ་གཉིས་པ། Second Buddhist Council
14	བཀའ་བསྟུ་གསུམ་པ། Third Buddhist Council

English Textbook - VIII

Lesson	Name of Lesson
1	Beena and Amit
2	Amit's Family
3	Things I Do

4	Beena's School
5	My Hands And Legs
6	Let's Travel
7	Fruits and Vegetables
8	Visiting Grandmother
9	Games I Play
10	Kamla's Family
11	Going To School
12	We are Playing Games Now
13	I'll be a Pilot
14	Trees And Flowers
15	What Will You Buy?
16	The Village Fair

17	We Missed You Father
18	Mohan Uses Please.....
19	Little Brown Puppy
20	My Zoo
21	Water Harvesting
22	How To Be In The Cricket Team?
23	The Drum
24	I Wonder
25	I Love My Country

Hindi Textbook - VIII

Lesson	Name of Lesson
1	नर हो न निराश करो मन को

2	स्वरोजगार
3	प्रेरक प्रसंग
4	मैं और मेरा देश
5	तुलसी और रसखान के सवैये
6	मूर्ख कौन
7	ओडिशा की यात्रा
8	षहीद अशफाक उल्ला खाँ
9	बूढ़े की गवाही
10	संत कबीर और रविदास के पद
11	ज्योतिशी की बात
12	कुंभ का मेला
13	अब्राहिम लिंकन द्वारा पत्रा
14	काँटों में राह बनाते ह

15	प्रायश्चित
16	स्वस्थ जीवन
17	हॉकी का जादूगर
18	पत्रा..लेखन

སློབ་ཚན་གཞན་གྱི་སློབ་དེབ། Subjects Textbooks
 དབྱིན་སྐད་དང་ཉིན་སྐད་ཐོག་ Medium English/Hindi/ Bhoti

ནང་དོན་རིག་པའི་སློབ་དེབ། Buddhist Philosophy Textbook - VIII
 (Language Medium Bhoti)

སློབ་ཚན། Lesson	སློབ་ཚན་གྱི་མིང། Name of Lesson
1	སླེ་དང་གྲེ་བྲག་གི་རྣམ་གཞག Presentation of particular and universal
2	ཁས་ལེན་སོང་ཚུལ་སྐོར། Process of agreement
3	ཁྱོད་སྐྱ་དང་རང་སྐྱ་བགད་སྐྱ་སོགས་གྱི་རྣམ་གཞག Usage of pronoun and possessive in debate

4	<p>ཐལ་འགྲུར་གྱི་རྣམ་གཞག་</p> <p>Presentation of Prasangika</p>
5	<p>དུས་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག་</p> <p>Presentation of time (Past, present, future)</p>
6	<p>རྐྱུ་འབྲས་ཆེ་བའི་རྣམ་གཞག་</p> <p>Presentation of causality</p>
7	<p>སློབ་ལུ་གི་རྣམ་གཞག་ ། ཀ །</p> <p>Presentation of epistemology -A</p>
8	<p>སློབ་ལུ་གི་རྣམ་གཞག་ ། ཁ །</p> <p>Presentation of epistemology -B</p>
9	<p>སློབ་ལུ་གི་རྣམ་གཞག་ ། ག །</p> <p>Presentation of epistemology -C</p>
10	<p>ཞི་གནས་གྱི་རྣམ་གཞག་</p> <p>Samantha</p>
11	<p>ངེས་བཟུང་སློབ་པའི་འདུ་བྱེད་བརྒྱུད་ཀྱི་སློབ་ལུ་ཞི་གནས་སྐྱབ་ཚུལ་</p> <p>Attaining single-pointed attention through abstaining five de- filements and eight types of mindfulness</p>
12	<p>འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞིའི་སྐོར།</p> <p>Four noble truths</p>
13	<p>རྟེན་འབྲེལ་ཡན་ལག་བརྟུ་གཉིས་གྱི་རྣམ་གཞག་</p> <p>Dependent Origination</p>

Maths Textbook - VIII
(Language Medium - English/Hindi)

Lesson	Name of Lesson
1	Natural and whole numbers (integers)
2	Integers
3	Square, squareroot and cube, cube root
4	Introduction to algebra
5	Algebraic expressions and operations
6	Linear equations in one variable
7	Ratio and proportion
8	Percentage and it's appli cation
9	Simple and compound interest
10	Fundamental geometrical concepts

11	Angle and parallel lines
12	Triangles and its types
13	Quadrilaterals and its types
14	Circle
15	Congruent and symmetric figures
16	Area of plane figure area of plane figure
17	Volume of solids
18	Introduction to statistics
19	Introduction of vedic mathematics
20	Application of vedic mathematics

Science Textbook - VIII
(Language Medium - English/Hindi)

Lesson	Name of Lesson
	Why should me learn science?
	Living beings & their environment
	Plant & Animal Kingdom
	Life Processes-I (Respiration, Circulation & excretion)
	Life Processes-II (Reproduction in Organisms)
	Types of Matter-I
	Types of Matter-II
	How Things Change
	Fibers and clothes

	Heat
	Nourishment for Plants & Animals
	Microorganisms
	Crop Cultivation
	Magnetism, Electric Current & Circuits
	Objects in Motion, Pressure and Friction
	Sound
	Light
	Natural Phenomena & Disaster Management
	Natural Resources-I
	Natural Resources-II
	Waste Management & Swach Bharat

ལྷན་ཅུལ་ལས་རིགས། Vocational Course

སློབ་འཛིན་རིམ་སློབ་དཔེ། Buddhist Arts and Sculpture - VIII
(Language Medium Bhoti)

སློབ་ཚན། Lesson	སློབ་ཚན་གྱི་མིང། Name of Lesson
1	སངས་རྒྱལ་གྱི་དབུ་ཐིག་ཇི་ལྟར་རྒྱབ་ཚུལ། The method of measuring head of Buddha
2	སངས་རྒྱལ་དོ་ཇི་སྐྱེལ་གྱུང་དུ་བཞུགས་པའི་ཐིག་འདེམས་ཚུལ། The way of measuring Buddha in Vajra posture
3	ཐོད་ཞེང་གཉིས་ཀྱི་ཚད་ནང་དུ་མ་གཏོགས་པའི་དབྱེ་བ་རྣམས་ཀྱི་སློབ་བཤམ་པ། An introduction to the parts beside horizontal and vertical
4	མཛོད་སྐྱ་དང་སློན་མ་བཅས་ཀྱི་ཚད་ཇི་ལྟར་གཞུགས་ཚུལ། The measurement of lining eyebrows in Buddhist Arts
5	འཕངས་དང་མཚུའི་ཚད། The measurement of Nose and Lip
6	ཀོས་ཀོའི་ཚད་བཤམ་པ། The measure of Chin
7	སློན་པའི་མགྲིན་པ་ནས་ཞབས་བར་གྱི་ཚད། The measure of Buddha from his neck to feet
8	སློབ་བཞུགས་དམ་པའི་རིམ་ལོ། The painting of observer of precepts (Rigsum Gonpo & Khenlop Choesum etc..)

9	<p>རྗེ་བཙུན་སློལ་མའི་དབུའི་ཐིག་</p> <p>The measurement of head of Tara</p>
10	<p>གདོང་བ་དགུ་བ་མོ་རྒྱད་རྣམས་ཀྱི་ཚད།</p> <p>The measurement of female lineage nine faces (Dongpa Gupa)</p>
11	<p>སྲིད་ཞེང་གི་ཚད་མ་གཏོགས་པའི་དབུ་བ་བཤད་པ།</p> <p>An introduction to the parts besides height and width</p>
12	<p>ཞལ་བཙུ་བ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྣམས་ཀྱི་ཚད།</p> <p>The measurement of ten faces Bodhisatva</p>
13	<p>བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་ཐིག་ཅ།</p> <p>The line measurement of Bodhisatvas</p>
14	<p>མཚོད་རྟེན་གྱི་ཐིག་ཅ།</p> <p>The line measurement of Stupa</p>
15	<p>མཚོད་རྟེན་གྱི་ཚལ་ས་རྣམས་ཀྱི་མཚན་དང་མཚོན་དོན།</p> <p>Introduction to the parts of Stupa and their meaning</p>

འཛིན་གྲ་དགུ་པ།

Class - IX

མཚན།

NIOS ལམ་སྟོན་ལྟར་ན། འཛིན་གྲ་དགུ་དང་བཅུ་པ་གནས་ཚད་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུས་ཏེ་འཛིན་གྲ་བཅུ་པའི་སློབ་དེབ་ལྷན་སྐྱོད་གནང་གི་ཡོད་པ་སམ། དམིགས་བསལ་གྱི་འཛིན་གྲ་དགུ་པ་ལ་སློབ་དེབ་མེད་པ་མ་ཟད་ཡིག་རྒྱུགས་ཀྱང་གཏོང་དགོས་ཀྱི་མེད། འོན་ཀྱང་རྩོའི་སློབ་མཁན་རྣམས་ལ་སློབ་དེབ་སྐབས་བདེ་པོ་དང་རྒྱུན་སྲོད་སློབ་གྲུབ་འཛིན་གྲ་དང་ཚད་མཉམ་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་འཛིན་གྲ་དགུ་པའི་སློབ་དེབ་ལྷན་སྐྱོད་གནང་གི་ཡོད་དེ། NIOS རྣམ་ཡིག་རྒྱུགས་གཏོང་རྒྱ་མིན་པ་ཤེས་དགོས་སོ།།

Note:

We have to know that NIOS class ten course covers the class nine levels as well. That's why there is no special course for class nine and also not conducting exam for them. However, for the privilege of Bhoti learners, we provide course for class nine but one should know that NIOS won't conduct exam for this.

རྩོམ་སྐོར་ཡིག་སློབ་མཁན་ཚེད་དུ་མཁོ་སློབ་གནང་བའི་མང་གཞིའི་འཛིན་གྲྭའི་སློབ་གཞི་ཁག

༡༽ རྩོམ་སློབ་དེབ།

སྐད་ཡིག་གཞན་གྱི་མང་གཞིའི་སློབ་ཚན་དབྱིན་ཇི་དང་ཉིན་སྐད་སོགས་རྒྱ་གར་དབུས་དང་མངའ་སྡེ་གཞུང་སོ་སོའི་ལེས་རིག་སྡེ་ཁག་ནས་བཏོན་གནང་བའི་སློབ་དེབ་གང་རུང་ལ་གཞི་བཅོལ་ནས་སློབ་ནའང་ཚོགས་པ་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཡངས་སློབ་གྲུའི་འཛིན་རིམ་བཅུ་པའི་སློབ་དེབ་ནང་འཛིན་གྲྭ་དགུ་པའི་གནས་ཚད་ཀྱང་ཚུད་ཡོད་པས་སློབ་དེབ་དེ་གང་མང་འབྲི་སློབ་བྱེད་རྒྱ་གལ་ཆེན་པོ་ཡིན་པ་ངས་དགོས།

Books compiled for the privilege of Bhoti learners

1. Bhoti Textbook

For other languages and learning materials, one can refer to the books of educational boards of various states and central govt of India for boost up your knowledge and maintain the standard of education. However, one should know that NIOS class ten course covers up the class nine level as well. It is important to read and go through the class five textbooks as much as you can.

སློབ་ཚན་དཔེ། Bhoti Textbook

སློབ་ཚན། Lesson	སློབ་ཚན་གྱི་མིང། Name of Lesson
1	བྱ་བྱེད་ལས་གསུམ། Grammar – Ja Ge Le Sum
2	བདག་གཞན་དུས་གསུམ། Grammar – Dak Shen Duesum
3	གནམ་གྱི་ཁྲི་བདུན། Nange Thridun (Tibet history)
4	སྟོན་གྱི་སྟེང་གཉིས། Toeki Tingnyi (Tibetan History)
5	བར་གྱི་ལེགས་བླུ། Barge lekdruk (Tibetan History)
6	ཚུ་ལ་སྟེ་བརྒྱད། Chula Dege (Tibetan History)
7	བཙན་ལྷ། Tsen Nga (Tibetan History)
8	རྒྱལ་པོ་སུམ་ཅུ་ནས་འཕྲོས་ཚང་མ། From 30 th king to remaing all kings (Tibetan History)
9	གན་ཡིག་དང་རྫོང་ཡིག། Agreement Letter writing
10	བཤ་གྲུབ་བཅུ་བདུན། Seventeen Nalanda Panditas

འཛིན་གྲྭ་བརྒྱུ་བ།

Class - X

མཚན། NIOS གྱི་ལམ་སྟོན་ལྟར་ན། འཛིན་གྲྭ་བརྒྱུ་བའི་སྐབས་མ་མཐར་སྐད་ཡིག་གཅིག་དང་། སྐད་ཡིག་གི་ཁོངས་མིན་པའི་སློབ་ཚན་གཞན་བཞི། རྒྱ་ཅུལ་གཙོ་སྤྱོད་པའི་ལས་རིགས་གྱི་སྟོན་འགྲོ་སློབ་ཚན་གཅིག་ངེས་པར་དུ་ལེན་དགོས་པ་ཡིན་ལ། འཛིན་རིམ་བརྒྱུ་བའི་ནང་ཨང་རྩེས་དང་ཚན་རིག་འཕུལ་ཆས་རིག་པ་ལ་འབྲི་རྒྱལ་ས་དང་ཉམས་ཚོད་གྱི་ཡིག་རྒྱལ་ས་ཀྱང་ཡོད་དོ།

སྐད་ཡིག	མ་མཐར་སློབ་ཚན་གཅིག་ལེན་དགོས།
སློབ་ཚན་གཞན།	མ་མཐར་སློབ་ཚན་བཞི་ལེན་དགོས།
རྒྱ་ཅུལ་གཙོ་སྤྱོད་པའི་ལས་རིགས།	མ་མཐར་སློབ་ཚན་གཅིག་ལེན་དགོས།
- ཁྱོད་བསྟོམས་པའི་ངེས་པར་དུ་མ་མཐར་སློབ་ཚན་དུག་ལེན་དགོས་པ་ཡིན།

Note: As per NIOS syllabus for class VIII, it should have minimum one language, four subjects and one Pre-vocational subject. For class X, maths, science and Technology will have theory as well as practical work.

Language	Opt minimum one subject
Subject	Opt minimum four subjects
Vocational	Opt minimum one subjects
- Students have to take mimimum six subjects

NIOS ལ་མཁོ་སློབ་གནང་བའི་རྫོ་ཞིའི་མང་གཞིའི་འཛིན་གྲུའི་སློབ་གཞི་ཁག

༡ ་ རྫོ་ཞི་སློབ་དེབ།

༢ ་ བའ་དོན་རིག་པ།

༣ ་ བའ་བསྟན་གྱི་རི་མོ་སློབ་དེབ། ། འདི་ཞི་སླུ་རྩ་ལ་ལས་རིགས་མངའ་ཁོངས་གྱི་སློབ་ཚན་ཡིན། ་

སློབ་ཚན་གཞན་རྣམས་ནི་རང་གི་འདོད་མོས་ལྟར་དབྱིན་ཇི་དང་ཉིན་དེའི་སྐད་ཡིག་གང་རུང་གི་ནང་དུ་ཡོད་པ་ནས་འདེམས་དགོས།

Courses Available for Class X in NIOS Secondary Level

Language Course

1. Bhoti
2. English
3. Hindi
4. Sanskrit

Subjects

1. Boudh Darshan I & II (Bhoti)
2. Mathematics
3. Science and Technology
4. Social Science

Vocational

1. Buddhist Arts & Sculpture (Bhoti)

ཐུགས་སྦྱང་དགོས་རྒྱ།

སྐད་ཡིག་གཅིག་ཅེས་པར་འདེམས་དགོས་ཀྱི་སྐབས་གཅིག་མ་གཏོགས་སྐད་ཡིག་གཞན་འདེམས་མ་ཚོག་པ་མིན་ཤེས་
དགོས་པ་མ་ཟད། རུས་ན་སྐད་ཡིག་གཉིས་གསུམ་འདེམས་ཚོག་པ་ཡིན་ལ། སློབ་ཚན་གཞན་བཞི་ཟེར་སྐབས་སློབ་ཚན་
གཞན་བཞི་མ་གཏོགས་གཞན་ལེན་མ་ཚོག་པ་མིན་པའང་ཤེས་དགོས་སོ།།

Note:

When it says need to choose one langaue, that doesn't meant that you cant learn other langauges. If possible you can choose two or more languages. Likewise, one can choose more than three subjects as per your wish.

སྐད་ཡིག་གི་སློབ་དེབ། Language Textbooks

རྫོ་རིའི་སློབ་དེབ། Bhoti Textbook - X

སློབ་ཚན། Lesson	སློབ་ཚན་གྱི་སིང་། Name of Lesson
1	རིག་གནས་བརྒྱ Introduction to Ten forms of Knowledge
2	རྟགས་འདུག Grammar (Description of the distinction of the sexes)
3	རྗེས་འདུག་གི་རྟགས་ཀྱི་དབྱེ་བ། Grammar – I (Classification of prefixes)
4	རྗེས་འདུག་དོན་གྱི་འདུག་ཚུལ། Grammar – II (Application of prefixes)
5	རྗེས་འདུག་སོ་སོས་རྣམ་དབྱེ་སོགས་འདྲེན་ཚུལ། Grammar – III (Reasons behind application)
6	དགོས་པ་ཅིའི་ཕྱིར་འདུག་ཚུལ། Grammar – IV (Classification of tenses)
7	ས་སྐྱུ་ལེགས་བཤད། ས་བཤ། Elegant saying of Shakya Pandita
8	དུས་གསུམ་གྱི་རྣམ་གཞག Grammar – V (Tenses)
9	རྒྱ་གར་གྱི་ནང་པའི་གནས་ཚུན་བཞི། Four Pilgrimage

10	སློབ་དཔོན་ཚེན་པོ་པརྟ་འབྲུང་གནས། Master Padmasambhava
11	སྐང་ས་འོད་འབྲུམ། རྒྱ་སློབ་གར་༽ Nangsa Woebhum (Drama)
12	མཁའ་ཚེན་ཞི་བ་འཚོ། Shantarakshita
13	གྲུབ་ཚེན་ནུ་རོ་བ། Drubchen Naropa
14	རྒྱལ་བ་སྐལ་བཟང་རྒྱ་འཚོ། 7 th HH the Dalai Lama
15	ལྷ་ལྷ་མ་ཡེ་ཤེས་འོད། Lha Lama Yeshi
16	ལྷ་ལྷ་མ་བྱང་ཚུབ་འོད། Lha Lama Janchup Woe
17	ཡོན་ཏན་འབད་པར་སྐྱེལ་བ། Encouraging study excellence
18	རྗེ་མ་དང་བཀའ་བརྒྱུད་ཐོག་མར་བྱང་ཚུལ། Initially Originated of Nyingma and Kyague tradition
19	འབྲོམ་སློབ་བཀའ་སློབ། DomTonpa's teaching / advice

English Textbook - X

Lesson	Name of Lesson
	Snake Bite
	How the squirrel got its stripes
	Kondiba-A Hero
	Tall Trees
	A tiger comes to Town-I
	A tiget coems to Town-II
	The Shoeshine
	A birthday letter
	Nine Gold Medals
	Noise: hot to effects our lives

	My Elder brother
	Indian Weavers
	The last Stone mason
	Stealing and Atonement
	My vision for India
	My only cry
	Caring for others
	The little girl
	A prayer for healing
	New good things from Rubbish
	The village Pharmacy
	The truth

	The return of the lion (One Act play)
	Cooperate and prosper
	Once upon a time
	Ustad Bismillah Khan
	The parrot who wouldn't talk

Hindi Textbook - X

Lesson	Name of Lesson
1	बहादुर
2	दोहे
3	गिल्लू
4	आहवान

5	राबर्ट नर्सिंग होम में
6	भारत की ये बहादुर बेटियाँ
7	आजादी
8	चन्द्रगहना से लौटती बेर
9	अखबार की दुनिया
10	पढ़ें कैसे
11	सार कैसे लिखें
12	इसे जगाओ
13	सुखी राजकुमार
14	बूढ़ी पृथ्वी का दुख
15	अँधेर नगरी
16	अपना पराया

17	बीती विभावरी जाग री
18	नाखून क्यों बढ़ते हैं
19	शतरंज के खिलाडी
20	उनको प्रणाम
21	पत्र कैसे लिखें
22	निबंध कैसे लिखें

སློབ་ཚན་གཞན་གྱི་སློབ་དེབ། Subjects Textbooks

དབྱིན་སྐད་དང་ཉིན་སྐད་ཐོག་ Medium English/Hindi/ Bhoti

ནང་དོན་རིག་པའི་སློབ་དེབ། Boudh Darshan Textbook - X

སློབ་དེབ་དང་པོ། Book Part - I (Language Medium - Bhoti)

སློབ་ཚན། Lesson	སློབ་ཚན་གྱི་མིང། Name of Lesson
1	རང་སྐྱེའི་གུབ་མཐའི་རྣམ་བཞག་སྤྱིར་བསྟན་པ། Introduction to Buddhist Schools of Thoughts

2	བྱེ་བྲག་སྐྱ་བའི་གཞིའི་རྣམ་བཞག The Great Exposition School (Vaibhasika)
3	བྱེ་བྲག་སྐྱ་བའི་ལམ་དང་འབྲས་བུའི་རྣམ་བཞག Path and Results of Vaibhasika School
4	མདོ་སྡེ་བའི་གཞིའི་རྣམ་བཞག Introduction to Sutra School (Sautrantika)
5	མདོ་སྡེ་བའི་ལམ་དང་འབྲས་བུའི་རྣམ་བཞག Path and Consequences of Sutra School
6	སེམས་ཅམ་བའི་གཞིའི་རྣམ་བཞག Introduction to Mind-only School (Cittamatra/Yogacara)
7	སེམས་ཅམ་བའི་ལམ་དང་འབྲས་བུའི་རྣམ་བཞག Path and Consequences of Mind-only School (Cittamatra/Yogacara)
8	དབུ་མ་རང་རྒྱུད་བའི་གཞིའི་རྣམ་བཞག Autonomy School (Svatantrika) of Middle Way (Madhyamika)
9	དབུ་མ་རང་རྒྱུད་བའི་ལམ་དང་འབྲས་བུའི་རྣམ་བཞག Path and Consequences of (Prasangika) Middle way (Madhyamika)
10	དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བའི་གྲུབ་མཐའི་རྣམ་བཞག Introduction to (Prasangika) Middle way (Madhyamika) School
11	དབུ་མ་ཐལ་འགྱུར་བའི་གཞིའི་རྣམ་བཞག (Prasangika) Middle way (Madhyamika) Explanation

ནང་དོན་རིག་པའི་སློབ་དེབ། Boudh Darshan Textbook - X
 སློབ་དེབ་གཉིས་པ། Book Part - II (Language Medium - Bhoti)

སློབ་ཚན། Lesson	སློབ་ཚན་གྱི་མིང། Name of Lesson
12	ས་ལམ་གྱི་རྣམ་བཞག་སྐྱིད་བསྟན་པ། Presentation of General Path and Stages of Enlightenment
13	ཉན་ཐོས་ལམ་གྱི་རྣམ་བཞག་སྐྱིད་བསྟན་པ། Introduction to Path of Sravaka (Theravada)
14	ཉན་ཐོས་ཀྱི་མཐོང་ལམ་དང་སྐྱོམ་ལམ་གྱི་བྲག་ཏུ་བཞག་པ། Stages of Meditation and Enlightenment of Sravaka (Theravada)
15	རང་རྒྱལ་གྱི་ལམ་གྱི་རྣམ་བཞག་པ། Presentation of the Path of Theravada
16	ཐེག་ཆེན་གྱི་ལམ་གྱི་རྣམ་བཞག་སྐྱིད་བསྟན་པ། Introduction to the Path of Mahayana
17	ཐེག་ཆེན་གྱི་མཐོང་ལམ་དང་སྐྱོམ་ལམ་གྱི་བྲག་ཏུ་བཞག་པ། Path and Stages of Enlightenment of Mahayana
18	བྱུང་སེམས་འཕགས་པའི་ས་བརྟུའི་རྣམ་བཞག་པ། Presentation of Ten Stages of Compassion
19	ཚད་མེད་བཞི་ལ་སློབ་སྦྱོང་ཚུལ། Study of Meditation of Four Immeasurables

20	བྱང་ཆུབ་གྲི་ཕྱོགས་སོ་བདུན། རྒྱ་ཀོ་ Thirty Seven Factors of Enlightenment - A
21	བྱང་ཆུབ་གྲི་ཕྱོགས་སོ་བདུན། རྒྱ་ཁ་ Thirty Seven Factors of Enlightenment– B
22	བྱང་ཆུབ་གྲི་ཕྱོགས་སོ་བདུན། རྒྱ་ག་ Thirty Seven Factors of Enlightenment - C

Mathematic Textbook - X
(Language Medium - English/Hindi)

Lesson	Name of Lesson
1	Number Systems
2	Exponents and Radicals
3	Algebraic Expressions and Polynomials
4	Special Products and Factorization
5	Linear Equations

6	Quadratic Equations
7	Arithmetic Progressions
8	Arithmetic Progressions
9	Instalment Buying
10	Lines and Angles
11	Congruence of Triangles
12	Concurrent Lines
13	Quadrilaterals
14	Similarity of Triangles
15	Circles
16	Angles in a Circle and Cyclic Quadrilateral
17	Secants, Tangents and their Properties

18	Constructions
19	Co-ordinate Geometry
20	Perimeters and Area of Plane Figures
21	Surface Area and Volume of Solid Figures
22	Introduction to Trigonometry
23	Trigonometric Ratios of Some Special Angles
24	Data and Their Representation
25	Measures of Central Tendency
26	Introduction to Probability

Socience & Technology Textbook - X

(Language Medium - English/Hindi)

Lesson	Name of Lesson
1	Measurement in Science and Technology (Book-1)

2	Matter in Our Surroundings
3	Atom and Molecules
4	Chemical Reaction and Equations
5	Atomic Structure
6	Periodic Classification of Elements
7	Chemical Bonding
8	Acids, Bases and Salts
9	Motion and its Description
10	Force and Motion
11	Gravitation
12	Sources of Energy
13	Work and Energy

14	Thermal Energy
15	Light Energy
16	Electrical Energy
17	Magnetic Effect of Electric Current
18	Sound and Communication
19	Sound and Communication
20	Classification of Living Organisms (Book-2)
21	History of Life on Earth
22	Building Blocks of Life - Cell and Tissues
23	Life Processes - 1 : Nutrition, Transportation, Respiration and Excretion
24	Life Processes - 2 : Control and Coordination
25	Life Processes - 3 : Reproduction

26	Heredity
27	Air and Water
28	Metals and Non-metals
29	Carbon and Its Compounds
30	Natural Environment
31	Human Impact on Environment
32	Food Production
33	Health and Hygiene

Social Science Textbook - X
(Language Medium - English/Hindi)

Lesson	Name of Lesson
1	ANCIENT WORLD (Book -1)

2	MEDIEVAL WORLD
3	MODERN WORLD - I
4	MODERN WORLD - II
5	IMPACT OF BRITISH RULE ON INDIA: ECONOMIC, SOCIAL AND CULTURAL
6	RELIGIOUS AND SOCIAL AWKENING IN COLO- NIAL INDIA
7	POPULAR RESISTANCE TO THE BRITISH RULE
8	INDIAN NATIONAL MOVEMENT
9	PHYSIOGRAPHY OF INDIA
10	CLIMATE
11	BIO-DIVERSITY
12	AGRICULTURE IN INDIA
13	TRANSPORT AND COMMUNICATION

14	POPULATION: OUR GREATEST RESOURCE
15	CONSTITUTIONAL VALUES AND POLITICAL SYSTEM IN INDIA (Book-2)
16	FUNDAMENTAL RIGHTS AND FUNDAMENTAL DUTIES
17	INDIA - A WELFARE STATE
18	LOCAL GOVERNMENTS AND FIELD ADMINISTRATION
19	GOVERNANCE AT THE STATE LEVEL
20	GOVERNANCE AT THE UNION LEVEL
21	POLITICAL PARTIES AND PRESSURE GROUPS
22	PEOPLE'S PARTICIPATION IN THE DEMOCRATIC PROCESS
23	CHALLENGES TO INDIAN DEMOCRACY
24	NATIONAL INTEGRATION AND SECULARISM
25	SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT AND EMPOWERMENT OF DISADVANTAGED GROUPS

26	ENVIRONMENTAL DEGRADATION AND DISASTER MANAGEMENT
27	PEACE AND SECURITY

འཛིན་གྲྭ་བརྒྱ་གཅིག་པ།

Class - XI

མཚན།

NIOS ལམ་སྟོན་ལྟར་ན། འཛིན་གྲྭ་བརྒྱ་གཅིག་དང་བརྒྱ་གཉིས་གྱི་གནས་ཚད་གཅིག་ཏུ་བསྐྱུས་ཏེ་འཛིན་གྲྭ་བརྒྱ་གཉིས་པའི་སློབ་དེབ་ལྷན་སྐྱོད་གནང་གི་ཡོད་པས། དམིགས་བསལ་གྱི་འཛིན་གྲྭ་བརྒྱ་གཅིག་པ་ལ་སློབ་དེབ་མེད་པ་མ་ཟད་ཡིག་རྒྱུགས་ཀྱང་གཏོང་དགོས་ཀྱི་མེད། འོན་ཀྱང་རྩོམ་སྐྱོད་མཁན་ཚམས་ལ་སློབ་དེབ་སྐབས་བདེ་པོ་དང་རྒྱུན་སྲོད་སློབ་གྲུབ་འཛིན་གྲྭ་དང་ཚད་མཉམ་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་འཛིན་གྲྭ་བརྒྱ་གཅིག་པའི་སློབ་དེབ་ལྷན་སྐྱོད་གནང་ཡོད་པེ། NIOS ལས་ཡིག་རྒྱུགས་གཏོང་རྒྱ་མིག་པ་ཤེས་དགོས་སོ།།

Note:

We have to know that NIOS class twelve course covers the class eleven levels as well. That's why there is no special course for class eleven and also not conducting exam for them. However, for the privilege of Bhoti learners, we provide course for class eleven but one should know that NIOS won't conduct exam for this.

རྩོམ་སྐྱོད་ཡིག་སློབ་མཁན་ཚེད་དུ་མཁོ་སློབ་གནང་བའི་མང་གཞིའི་འཛིན་གྲྭའི་སློབ་གཞི་ཁག

༡༽ རྩོམ་སློབ་དེབ།

སྐད་ཡིག་གཞན་གྱི་མང་གཞིའི་སློབ་ཚན་དབྱིན་ཇི་དང་ཉིན་སྐད་སོགས་རྒྱ་གར་དབུས་དང་མངའ་སྡེ་གཞུང་སོ་སོའི་ལེས་རིག་སྡེ་ཁག་ནས་བཏོན་གནང་བའི་སློབ་དེབ་གང་རུང་ལ་གཞི་བཅོལ་ནས་སློབ་ནའང་ཚོགས་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་ཡངས་སློབ་གྲྭའི་འཛིན་རིམ་བཅུ་པའི་སློབ་དེབ་ནང་འཛིན་གྲྭ་དགུ་པའི་གནས་ཚད་ཀྱང་ཚུད་ཡོད་པས་སློབ་དེབ་དེ་གང་མང་འབྲི་སློབ་བྱེད་རྒྱ་གལ་ཆེན་པོ་ཡིན་པ་ངས་དགོས།

Books compiled for the privilage of Bhoti learners

1. Bhoti Textbook

For other languages and learning materials, one can refers to the books of educational boards of various states and central govt of India for boost up your knowledge and maintain the standard of education. However, one should know that NIOS class twelve course covers up the class eleven level as well. It is important to read and go through the class five textbooks as much as you can.

རྟོ་འི་སློབ་དེབ། Bhoti Textbook

སློབ་ཚན། Lesson	སློབ་ཚན་གྱི་མིང། Name of Lesson
1	འགན་གྲུའི་ཡི་བོ། Agreement letter
2	མངོན་བརྗོད་རྒྱ་མཚོའི་ཚུ་བེགས། ཚན་པ་དང་པོ། A drop of ocean 'Synonym' Part - I
3	རྣམ་ལྗོན་པའུ་གྲུབ་བཅུ་བདུན་ལས་སློབ་དཔོན་ཡོན་ཏན་འོད་དང་ཤྲུག་འོད། Acharya Yonten Yoe and Sakya Yoe
4	མངོན་བརྗོད་རྒྱ་མཚོའི་ཚུ་བེགས། ཚན་པ་གཉིས་པ། A drop of ocean 'Synonym' Part - II
5	ས་སྐྱ་དང་དགེ་ལུགས་ཀྱི་ཚོས་བརྒྱུད་ཐོག་མར་དར་ཚུལ། A brief History of Sakya and Gelug sect
6	མངོན་བརྗོད་རྒྱ་མཚོའི་ཚུ་བེགས། ཚན་པ་གསུམ་པ། A drop of ocean 'Synonym' Part - III
7	གྲུབ་ཚན་བིར་ཨ་པ། Mahasiddi Verupa
8	མངོན་བརྗོད་རྒྱ་མཚོའི་ཚུ་བེགས། ཚན་པ་བཞི་པ། A drop of ocean 'Synonym' Part - IV
9	མོན་ཡུལ་སྤྱིད་མོ་ལྗོངས་ཀྱི་སྐོར། A brief history of Monyul, Arunachal
10	མངོན་བརྗོད་རྒྱ་མཚོའི་ཚུ་བེགས། ཚན་པ་ལྔ་པ། A drop of ocean 'Synonym' Part - V

11	འབྲས་ལྗོངས་གྱི་ངོ་སྤྲོད་མདོར་བསྟུན། An introduction of Sikkim
12	རྣམ་ལུགས་པཎ་གྲུབ་བཙུན་གྱི་ནང་ནས་ངོ་བོ་རྗེ་དཔལ་ལྷན་ཨ་ཉི་ལ་འདོན་སྤྲོད། Acharya Atisha Dipamkara
13	མགོན་བཅའ་འབྲི་ཚུལ། A way of writing Invitation
14	མདོན་བརྗོད་རྒྱ་མཚའི་ཚུ་ཐེགས། ཚན་བ་དྲུག་པ། A drop of ocean 'Synonym' Part - VI
15	བོད་གྱི་ཚོས་བརྒྱད་ཆེན་པོ་བཞི་ཉི་མ་ལ་ཡའི་ལྗོངས་སུ་དར་ཚུལ། A brief history of Tibetan Buddhist sect in Himalayan Regions

འཛིན་གྲྭ་བརྒྱ་བཞི་མ་པ།

Class - XII

མཚན། NIOS གྱི་ལམ་སྟོན་ལྟར་ན། འཛིན་གྲྭ་བརྒྱ་བཞི་མ་པའི་སློབ་མ་མཐར་སྐྱད་ཡིག་གཅིག་དང་། སྐྱད་ཡིག་གི་ཁོངས་མིན་པའི་སློབ་ཚན་གཞན་བཞི། རྒྱ་ཅུལ་གཙོ་སློབ་པའི་ལས་རིགས་ཀྱི་སྟོན་འགྲོ་སློབ་ཚན་གཅིག་དེས་པར་དུ་ལེན་དགོས་པ་ཡིན་ལ། འཛིན་རིམ་བརྒྱ་བཞི་མ་པའི་ཨང་རྩིས་དང་ཚན་རིག་འཕུལ་ཆས་རིག་པ་ལ་འབྲི་རྒྱ་གསལ་དང་ཉམས་ཚིན་གྱི་ཡིག་རྒྱ་གསལ་ཀྱང་ཡོད་དོ།

སྐྱད་ཡིག་	མ་མཐར་སློབ་ཚན་གཅིག་ལེན་དགོས།
སློབ་ཚན་གཞན།	མ་མཐར་སློབ་ཚན་བཞི་ལེན་དགོས།
རྒྱ་ཅུལ་གཙོ་སློབ་པའི་ལས་རིགས།	མ་མཐར་སློབ་ཚན་གཅིག་ལེན་དགོས།
ཁྲོན་བསྟོམས་པའི་དེས་པར་དུ་མ་མཐར་སློབ་ཚན་དུག་ལེན་དགོས་པ་ཡིན།	

Note: As per NIOS syllabus for class VIII, it should have minimum one language, four subjects and one Pre-vocational subject. For class X, maths, science and Technology will have theory as well as practical work.

Language	Opt minimum one subject
Subject	Opt minimum four subjects
Vocational	Opt minimum one subjects
Students have to take minimum six subjects	

NIOS ལ་མཁོ་སློབ་གནང་བའི་རྩོམ་ཞིབ་མཁན་གྱི་འཛིན་གྲུ་འདི་སློབ་གཞི་ལག་

༡ ་ རྩོམ་སློབ་དེབ།

༢ ་ བཤམ་འཛིན་རིག་ལ།

༣ ་ བཤམ་བསྟན་གྱི་རིམ་སློབ་དེབ། ། འདི་ཞིབ་སླུ་རྩལ་ལས་རིགས་མངའ་ཁོངས་གྱི་སློབ་ཚན་ཡིན། ་ ་

སློབ་ཚན་གཞན་རྣམས་ནི་རང་གི་འདོད་མོས་ལྟར་དབྱིན་ཇི་དང་ཉིན་དེའི་སྐད་ཡིག་གང་རུང་གི་ནང་དུ་ཡོད་པ་ནས་འདེམས་དགོས།

Courses Available for Class XII in NIOS Senior Secondary Level

Language Course

1. Bhoti
2. English
3. Hindi

Subjects

1. Boudh Darshan I & II (Bhoti)
2. Psychology
3. Physics
4. Environmental Science

Vocational

1. Buddhist Arts & Sculpture (Bhoti)

ཐུགས་སྦྱང་དགོས་རྒྱ།

སྐད་ཡིག་གཅིག་དེས་སའ་འདེམས་དགོས་ཞུ་སྐབས་གཅིག་མ་གཏོགས་སྐད་ཡིག་གཞན་འདེམས་མ་ཚོག་པ་མིན་ཤེས་
དགོས་པ་མ་ཟད། རུས་ན་སྐད་ཡིག་གཉིས་གསུམ་འདེམས་ཚོག་པ་ཡིན་ལ། སློབ་ཚན་གཞན་བཞི་ཟེར་སྐབས་སློབ་ཚན་
གཞན་བཞི་མ་གཏོགས་གཞན་ལེན་མ་ཚོག་པ་མིན་སའང་ཤེས་དགོས་སོ།།

Note:

When it says need to choose one language, that doesn't mean that you can't learn other languages. If possible you can choose two or more languages. Likewise, one can choose more than three subjects as per your wish.

རྐང་ཡིག་གི་སློབ་དཔེ། Language Textbooks

རྟོ་འཛིན་སློབ་དཔེ། Bhoti Textbook	
སློབ་ཚན། Lesson	སློབ་ཚན་གྱི་མིང། Name of Lesson
1	སྐྱེན་ངག་གི་གཞུང་གི་ལོ་རྒྱུས། History of Origin of Poetry
2	སྐྱེན་ངག། Universal Common Ornament (Alaankar) – Figure of Speech
3	དཔེ་རྒྱན་དབྱུང་ནས་མཛད་བྱུང་གི་དཔེ་བར། Natural Ornament Alaankar
4	ཚོངས་པའི་དཔེ་ནས་མཛད་ཉིད་ཀྱི་དཔེ་བར། Four types of Natural Ornament Alaankar
5	བསྐྱེན་པའི་དཔེ་ནས་མཛད་ཉིད་ཀྱི་དཔེ་བར། Upmaalankar -Ornamentations of examples, until examples of marvelous (adbhutopamā)
6	སྐྱེན་ཚོངས་པའི་དཔེ་ནས་རྒྱུ་འདུན་གྱི་དཔེ་བར། Common examples to cause example
7	དཔེ་དོན་སྐྱོར་ཚུལ་གྱི་སྐྱོན་ཡོན་བཤད་པ། Faults in Application of Metaphor
8	མཚུངས་པ་གསལ་བྱེད་ཀྱི་སྒྲ། First to Second section of Synonyms
9	སྐྱེ་ཚན་གཉིས་པ། Third to Fourth section of Synonyms
10	སྐྱེ་ཚན་བཞི་པ། Abbreviated form (Rupakalankar) until Extensive form

11	བསྐྱུས་པའི་གཟུགས་ཅན་ནས་མི་མཉམ་པའི་གཟུགས་ཅན་བར། Parts form until Non-associated Form
12	ཁྱད་པར་གཟུགས་ཅན་ནས་བསྐྱོན་དོར་གྱི་གཟུགས་ཅན་བར། Dissimilar form until Affix Form
13	གསལ་བྱེད་གྱི་རྒྱན། Example form until Negation of perceptual denial form Vyaktaalankar
14	སྐྱོར་རྒྱན། Avrittiaalankar - Ornamentation of repetition
15	གངས་གྱི་མདོན་བརྗོད། རྒྱ་གཅིག་ནས་དྲུག་བར། ། Synonyms from one to six
16	གངས་གྱི་མདོན་བརྗོད། རྒྱ་བདུན་ནས་བཅུ་བར། ། Synonyms from seven to ten
17	འགྲོ་བ་བཟང་མོའི་རྣམ་ཐར། Life story of Dowa Sangmo
18	ལ་དུགས་རྒྱལ་རབས། རྒྱ་དང་པོ། Ladakh history (first)
19	ལ་དུགས་རྒྱལ་རབས། རྒྱ་གཉིས་པ། ། Ladakh history (Second)
20	ཁུ་རུའམ་གི་རྣོར་རྒྱལ་རབས། Khunu or Kinor history

English Textbook - XII

Lesson	Name of Lesson
1	My First Steps
2	Leisure
3	Reading With Understanding
4	Father, Dear Father
5	Fuel of the Future
6	My Grandmothers House
7	Reading With Understanding
8	A Case of Suspicion
9	My Son will not a Beggar be
10	Where the Mind is Without Fear
11	Reading With Understanding

12	If I Were You
13	The Tiger in the Tunnel
14	The Road not Taken
15	Reading With Understanding
16	I Must Know the Truth
17	India-Her Past and Future
18	Night of the Scorpion
19	Reading With Understanding
20	Reading With Understanding
21	Reading With Understanding
22	Reading With Understanding
23	Reading With Understanding
24	Reading With Understanding

25	Bholi
26	The Reception Desk and You
27	Managing The Telephone
28	Analysing Turns in Telephoning
29	Controlling Strategies and Out-Going Calls
30	Aids for a Receptionist
31	Face to face Communication in Business
32	Writing Memos and Letters
33	Writing e-mails
34	Writing Reports
35	Writing Job Applications
36	Appearing for an Interview

English Textbook - XII

Lesson	Name of Lesson
1	निर्गुण भक्तिकाव्य : कबीर और जायसी (Book-1)
2	सगुण भक्तिकाव्य : तुलसीदास, सूरदास और मीराँबाई
3	रीतिकाव्य : बिहारी और पद्माकर
4	छायावादी काव्य : सूर्यकांत त्रिपाठी 'निराला' और जयशंकर प्रसाद
5	उत्तर छायावादी कविता : दिनकर और बच्चन
6	नयी कविता : अज्ञेय और भवानीप्रसाद मिश्र
7	साठोत्तरी कविता : सर्वेश्वरदयाल सक्सेना और दुष्यंत कुमार
8	समकालीन कविता (आज की कविता): राजेश जोशी तथा नरेश सक्सेना
9	चीफ़ की दावत : भीष्म साहनी
10	पीढ़ियाँ और गिट्टियाँ : हरिशंकर परसाई
11	दो कलाकार : मन्नू भंडारी

12	जिजीविषा की विजय : कैलाश चंद्र भाटिया
13	सुभद्रा कुमारी चौहान : महादेवी वर्मा
14	कुटज : आचार्य हजारीप्रसाद द्विवेदी
15	ठेस : फणीश्वरनाथ 'रेणु'
16	रीढ़ की हड्डी : जगदीशचन्द्र माथुर (Book-2)
17	अंडमान डायरी : श्रीकांत वर्मा
18	यक्ष-प्रश्न : चक्रवर्ती राजगोपालाचारी
19	लेखन-कौशल : अनुच्छेद लेखन, फीचर तथा रिपोर्टिंग
20	कार्यालयी पत्राचार
21	टिप्पणी और प्रारूपण
22	सभा एवं मंच संचालन और उद्घोषणा
23	हिंदी के विविध प्रयुक्ति-क्षेत्र
24	हिंदी और जनसंचार-माध्यम

25	हिंदी और प्रौद्योगिकी
<p style="text-align: center;">སློབ་ཚན་གཞན་གྱི་སློབ་དཔེ། Subjects Textbooks དབྱིན་སྐད་དང་ཉིན་སྐད་ཐོག་ Medium English/Hindi/ Bhoti</p>	
<p style="text-align: center;">ནང་དོན་རིག་པའི་སློབ་དཔེ། Buddhist Philosophy Textbook -XII སློབ་དཔེ་གཅིག་པ། Book Part - I (Language Medium - Bhoti)</p>	
སློབ་ཚན། Lesson	སློབ་ཚན་གྱི་མིང། Name of Lesson
1	<p>བཤད་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཡན་ལག་མཚོན་བཞིན། Recitation of Offering Prayer</p>
2	<p>བཤད་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཡན་ལག་མཚོན་བཞིན་གྱི་ཚིག་དོན། Meaning of Recitation of Offering Prayer</p>
3	<p>འགྲེལ་བས་བཤད་པ་ལས་དགོས་མེད་ཚུངས་ལན། Correcting False in Commentary</p>
4	<p>བཤད་པ་ལ་འཇུག་པའི་ཡན་ལག་དགོས་འགྲེལ་ངག། Preliminary essence of teaching</p>
5	<p>བསྐྱུས་དོན་ལྟུང་རྣམ་བཞག། Introduction to Summary/Essence</p>
6	<p>ཐོག་ཚེན་སེམས་བསྐྱེད། Mahayana Mind Generation (BudhiCittapada)</p>

7	<p>ཐེག་ཆེན་སེམས་བསྐྱེད་གྱི་རབ་དབྱེ། Classification of Mahayana Mind Generation (Generation (BudhiCittapada)</p>
8	<p>ཐེག་ཆེན་གདམས་ངག། Essential Instructions of Mahayana</p>
9	<p>ངོ་བོ་བདེན་པ་གཉིས་ལ་འདོམས་པའི་གདམས་ངག། Instructions on teaching of objects of Two Truths</p>
10	<p>དམིགས་ལུལ་བདེན་པ་བཞི་ལ་འདོམས་པའི་གདམས་ངག། Instructions on the teaching of objective of Four Noble Truths</p>
11	<p>རྟེན་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་འདོམས་པའི་གདམས་ངག། Instructions on the teaching of Three Jewels</p>
12	<p>སྤྱན་ལྔ་སོགས་ལ་འདོམས་པའི་གདམས་ངག། Instructions on teaching of Five Wisdom Eyes</p>
13	<p>མངོན་ཤེས་སོགས་ལ་འདོམས་པའི་གདམས་ངག། Instructions on teaching of Object of Special Insight</p>

ནང་དོན་རིག་པའི་སློབ་དེབ། Buddhist Philosophy Textbook - XII
སློབ་དེབ་གཉིས་པ། Book Part - II

སློབ་ཚན། Lesson	སློབ་ཚན་གྱི་མིང། Name of Lesson
14	<p>མཆོན་བྱེད་དཔེའི་དགེ་འདུན་ཉི་ལུ། Indicator of Twenty Monks Example</p>
15	<p>མཆོན་བྱ་དོན་གྱི་དགེ་འདུན་ཉི་ལུ། Indicator of Meaning of Twenty Monks</p>

16	སྐྱོར་ལམ་མདོར་བསྟན་པ། Brief Introduction of Path of Preparation (Prayogmarg)
17	སྐྱོར་ལམ་རྫོད་སོགས་བཞིའི་དམིགས་སོགས་རྒྱས་བཤད། Categorisation of Prayogramarg
18	ཐེག་ཆེན་སྐྱབ་པའི་རྟེན་རང་བཞིན་གནས་རིགས། Emptiness for actualisation of Mahayana Mind Generation
19	ཐེག་ཆེན་སྐྱབ་པའི་དམིགས་པ་དང་། ཆེད་དུ་བྱ་བ། Focus and Categorisation for Actualisation of Mahayana Mind Generation
20	བསམ་པ་རྒྱ་ཆེ་བ་གོ་སྐྱབ། Achieving through armour (Samnāhapratipatti)
21	སྐྱོར་བ་རྒྱ་ཆེ་བ་འདུག་སྐྱབ། ཚོགས་གཉིས་རྒྱ་ཆེ་བ་ཚོགས་སྐྱབ་སྤྱིའི་རྣམ་བཤམ། Achieving through engagement/practice (prasthāna pratipatti) Achieving through accumulation (saṃbhāra pratipatti)
22	སའི་དང་གཉེན་སའི་ཚོགས། དེས་འབྱུང་སྐྱབ་པ། Accumulation through Stage and Antidote
23	སྐྱབ་མཐོང་སློབ་ཚུལ་གྱི་སྐྱོབ། Meditation of Special Insight (Vipashyana)

Physics Textbook - XII

(Language Medium - English/Hindi)

Lesson	Name of Lesson
1	Units, Dimensions and Vectors (Book - 1)

2	Motion in a Straight Line
3	Laws of Motion
4	Motion in a Plane
5	Gravitation
6	Work, Energy and Power
7	Motion of a Rigid Body
8	Elastic Properties of Solids
9	Properties of Fluids
10	Kinetic Theory of Gases
11	Thermodynamics
12	Heat Transfer and Solar Energy
13	Simple Harmonic Motion
14	Wave Phenomena

15	Electric Charge and Electric Field (Book-2)
16	Electric Potential and Capacitors
17	Electric Current
18	Magnetism and Magnetic Effect of Electric Current
19	Electromagnetic Induction and Alternating Current
20	Reflection and Refraction of Light
21	Dispersion and Scattering of light
22	Wave Phenomena and Light
23	Optical Instruments
24	Structure of Atom
25	Dual Nature of Radiation and Matter
26	Nuclei and Radioactivity
27	Nuclear Fission and Fusion

28	Semiconductors and Semiconducting Devices
29	Applications of Semiconductor Devices
30	Communication Systems

Psychology Textbook - XII
(Language Medium - English/Hindi)

Lesson	Name of Lesson
1	Understanding Psychology (Book -1)
2	Bases of Human Behaviour
3	Methods of Psychological Enquiry-I
4	Methods of Psychological Enquiry-II
5	Basic Statistics
6	Attention and Perceptual Processes
7	Learning

8	Human Memory
9	Motivation
10	Emotions
11	Thinking and Problem
12	Life Span Perspective on Development
13	Infancy and Childhood
14	Adolescence and Young Adulthood
15	Adulthood and Old Age
16	Diversity and Individual variations (Book -2)
17	Self and Personality
18	Intelligence
19	Group Processes Behavior
20	Attitude

21	Pro Social Behavior
22	Coping with Stress
23	Mental Health Problems
24	Psychology for holistic development

Environmental Science Textbook - XII

(Language Medium - English/Hindi)

Lesson	Name of Lesson
1	Origin of Earth and Evolution of the Environment
2	Environment and Human Society
3	Degradation of Natural Environment
4	Principles of Ecology
5	Ecosystem
6	Natural Ecosystem

7	Human Modified Ecosystems
8	Human societies
9	Deforestation
10	Environmental Pollution
11	Environment and Health
12	Disasters and their Management
13	National Environmental Issues
14	Global Environmental Issues
15	Biodiversity Conservation
16	Conservation of other Natural Resources
17	Conservation of Soil and Land
18	Water and Energy Conservation
19	Origin and concept of Sustainable Development

20	Modern Agriculture
21	Concept of Sustainable Agriculture
22	Cleaner Technology
23	Environmental Legislation
24	Environmental Impact assesment
25	Environmental Related Institutions and Organisations
26	Environmental Ethics and Gandhian Approach
27	Global Circulation of Water
28	Ground water Resources
29	Fresh water Resources
30	Methods of water Harvesting
31	Water Conservation at Different Levels

သဒ္ဒါပညာတော်